

Alumini

TALUM, d.d., KIDRIČEVO
2325 KIDRIČEVO

Časopis družbe Talum d.d., Kidričevo, januar 2006, številka 1

Domoznanski oddelek

65
ALUMINIJ
2006

KNJIŽNICA
IVANA POTREGA
PTUJ

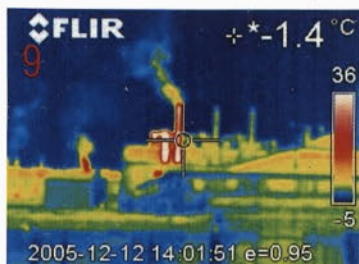
658(497.4)(085.3)

6001915,1

COBISS

DOSEŽENA POGODBENA CENA
ELEKTRIČNE ENERGIJE
MOČNO OGROŽA RENTABILNOST
POSLOVANJA TALUMA

4-5 Kmetom bomo nudili pomoč

5-6 O razvoju

7 Nova kolektivna pogodba

8 Izzivi pred aluminijško predelovalno industrijo v Evropi

9 Uporaba termografije v Talumu

10-12 Intervju

12 Nova podoba družbe TALUM na spletu

13 Naši upokojenci

14 Reportaža

16 Fotografija meseca

17 Novi Svet delavcev

18 Nekaj športa

19 Križanka

Časopis družbe Talum.

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegovič, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrih, članici, Darko Ferlinc, član

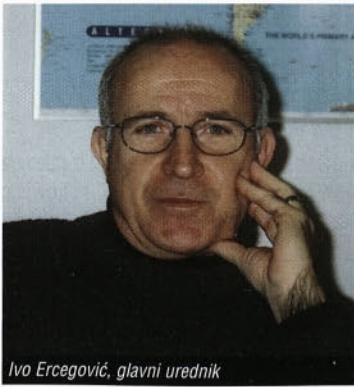
Jezikovni pregled: Vera Peklar

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Fotografije: Ivo Ercegovič, Darko Ferlinc

Prełom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Ivo Ercegović, glavni urednik

Uvodnik

Analize našega laboratorija so bile vseskozi točne

Najpomembnejši dogodek v zadnjem obdobju je nedvomno sklenitev pogodbe o dobavi električne energije, ki jo je predsedniku uspelo izboriti tik pred koncem prejšnjega leta. Pogoji za nas niso bili ugodni, dosežena cena energije je previsoka, poleg tega moramo predčasno izklopiti elektrolizo B. Z izklopom elektrolize se na letni ravni v Sloveniji zmanjša poraba energije za 552.000 MWh oziroma na razpolago je 63 MW moči. Za nekatere kroge je to velik uspeh, čeprav nikoli ne bomo zvedeli, kdo bo imel od tega koristi. Mi pa zanesljivo izgubljam 35.000 ton zelo kvalitetnega aluminija in se že letos soočamo s socialnimi problemi.

O postopku ustavljanja elektrolize bomo še pisali, kakor tudi o reševanju problema odvečnih delavcev. Kljub temu, da so se časi spremenili, smo prepričani, da bodo te rešitve za ljudi sprejemljive. Prvo informacijo na to temo je pripravil prizadevni predsednik sindikata, gospod Milan Fajt. Poleg tega nas obvešča tudi o sprejetju nove kolektivne pogodbe.

Tako je usoda naše stare elektrolize zapečaten. Naj povem anekdoto, ki se je zgodila 12. januarja, ravno tisti dan, ko sem nameraval tam fotografirati. Vodja obrata g. Alojz Steiner me je malo pred tem ves vzhičen obvestil: »Danes, in samo danes, elektroliza obratuje s polno kapaciteto, z vsemi 184 pečmi.« Zakaj ravno zdaj, sem se spraševal? Da bi vse peči delale naenkrat, je pravi mali čudež, kajti nekaj jih je vedno v obnovi. Šel sem med njih, toda niso mi ničesar povedale. Odgovor se je izgubljal nekje med anodami, tokovodniki, v prahu glinice, med anodnimi efekti ... Ko sem fotografiral, sem opazil, da se tudi delavci neradi postavijo zraven in izginjajo nekam v prostoru. Elektroliza je delovala mirno, čista, urejena kot nikoli. Toda, čutil sem, da izgublja tisto svojo zdravilno moč, moč Epidaurusa in ni pomagalo vseh 184 peč skupaj.

Reševanje razvojno proizvodnih problemov, ki so nastali zaradi zmanjšanja količine čistejšega primarnega aluminija, je Talum vključil v svojo strategijo že pred leti s projektom pretaljevanja odpadnega aluminija. Dosedanje izkušnje na tem področju nas opozarjajo na težave pri doseganju kvalitete. Temu ustrezno se tehnološko odzivamo. Drugi velik problem pa je konkurenca. Trenutno so prodajne cene aluminija astronomsko visoke. Pri ceni 2.400 dolarjev/tono bi človek pričakoval, kako proizvajalci dobro služimo. Pa

ni čisto res. Uporabniki so zmanjšali naročila in g. Marjan Krošl to že dobro čuti pri proizvodnji zlitin. Kaj se na področju konkurence dogaja, lahko preberete v študiji, ki jo je prevedel g. Vinko Fištravec in jo lahko strnem s kratkim stavkom; Kitajci so vse bližje in bližje.

Poleg pretaljevanja ima Talum v igri še en adut, in sicer proizvodnjo odlitkov. Predsednik uprave Danilo Toplek in član Bojan Žigman sta ob koncu leta to smer razvoja pojasnila. Po trditvah našega raziskovalca Mirka Veseliča lahko že marca letos pričakujemo prvo poskusno proizvodnjo odlitkov v Talumu. Obsežno analizo o stanju in razvojnih možnostih na tem področju lahko preberete v prispevku vodje Razvoja g. Braneta Kožuha.

Nič manj pomembna ni bila za Talum informacija, da so bile metode meritev prisotnosti fluoridov v krmi in koruzi iz kmetij okoli tovarne napačne. Inštituti in njihovi strokovnjaki so se torej motili in zmotili celotno slovensko javnost, ki je lani jeseni dobila v roke še en »neizpodbiten« dokaz; Talum zastruplja! Čeprav so sedaj priznali napake, je med ljudmi ostal slab vtis prve informacije, ki so jo mnogi izrabili kot afero. Kaj zdaj? V Talumu lahko upravičeno triumfiramo; vseskozi smo imeli prav, analize našega laboratorija so bile točne. Poleg članov uprave si je najbolj oddahnil dr. Marko Homšak, ki so mu te afere povzročile mnogo neprespanih noči.

Ali je po vsem tem modro udariti nazaj po tistih, ki so povzročili blatenje Taluma in škodo, ki iz tega nastaja? Na osnovi novih dokazov gospod Toplek ugotavlja, da je v tem primeru šlo za organizirano gonjo proti nam s strani nekaterih krogov, da so njihove analize izvedene nestrokovno in malomarno, da so prikrivali dejstva itn. Takšno ravnanje je nedopustno in krivično, ne samo do Taluma, ampak do družbe sploh, in ni ga sistema, ki to sme upravičevati. Zato od strani Taluma lahko pričakujemo kazensko ovadbo in odškodninsko tožbo prozi neznane mu storilcu. Več o tem v posebnem prispevku.

Na drugi strani pa nas uveljavljena slovenska bonitetna hiša I, d.o.o. uvršča med 50 najbolje ocenjenih slovenskih družb, upoštevajoč vse kriterije, ki potrjujejo, da smo varen in zaželen poslovni partner.

Januarski intervju smo opravili z našo zdravnico Andreo Margan Čačič. Zvedeli boste, kaj meni o našem zdravju in

kaj nam svetuje za odpravo naših navad in razvad. Omenim naj, da je to prvi intervju naše sodelavke Lilijane Ditrih. Poleg klasične medicine pa nas gospa Tonka Krajnc seznanja, da se je možno zdraviti tudi z zvoki pojoče sklede.

Zvedeli boste, da imamo v Talumu, poleg gasilske olimpijske zmagovalke Metke Vidovič, tudi člana slovenske ekipe za svetovno prvenstvo v športnem ribolovu, g. Mitjo Kocmuta. Da pri športnem ribolovu uporabljajo 14,5 metra dolge palice in nevidne lakse, ni »lovška«, ampak »ribiška«, zato ji moramo verjeti.

Kultura. Smo pred kulturnim praznikom in spet ugotavljamo, da v Aluminiju nimamo redne rubrike o kulturnih dogodkih. Sicer pa, kaj so kulturni oziroma umetniški dogodki, se vprašajmo? To je lahko lepo in z dobrimi nameni napisan članek. »Umetnost je tudi, ko si dekle pripne rožo v lase,« sem nekje prebral. Kako enostavno. Ni pa enostavno dobiti Prešernovo nagrado za življenjsko delo, kot se je to letos zgodilo kolegu iz študentskih časov, pisatelju Milanu Deklevi. On je študiral primerjalno književnost, jaz pa čisto nasprotno - strojništvo. Najbolj naju je združeval športni klub Ljubljana, v katerem smo poleg specifičnega športa gojili izjemne medčloveške odnose, ki danes niti teoretično niso več mogoči. To omenjam zaradi tega, ker je prav to v veliki meri določilo čuječnost Milana Dekleve, od tod pa je nastal vrhunski umetnik. Zato vam bom ob kulturnem prazniku citiral eno njegovih misli:

»Že v srednji šoli morajo otroci funkcionirati kot odrasli po ameriškem sistemu – dal ti bom dolar, čimprej jih prinesi domov milijon. Obdobje najstništva bi moralo biti čas največje svobode in največjega tveganja, pa s tem ne mislim tveganja, ki ga prevzameš, če se drenjaš pred diskoteko Lipa. Čas svobode, ki ti jo da lepa pesem ali sproščena igra ali šport, kjer ni vmešan denar in nisi samo kibernetični stroj za dosežke. Obdobje, ko si zares izzvan s svobodo kot odgovornostjo zase in za druge. Takrat dobiš moč in postaneš hkrati neskončno šibek v tej moči, ker to kar storiš, odmeva med drugimi in je drugim večkrat v škodo kot korist. Če otroci tega nimajo, če jim skušamo to vzeti, so hendikepirani in poškodovani za vse življenje.«

... ŽE MARCA LETOS PRIČAKUJEMO PRVO POSKUSNO PROIZVODNJO ODLITKOV V TALUMU.

Oskrba z električno energijo

Upravi Taluma je konec leta uspelo skleniti pogodbo za dobavo električne energije za leta 2006–2008 in to s slovenskim proizvajalcem električne energije Holdingom Slovenskih elektrarn. Pogodbena cena je precej višja, kot je bila cena v preteklem letu saj so se cene električne energije močno povišale v celotni Evropi. V določenem delu nam je uspelo doseči odvisnost cene električne energije od cene aluminija na LME. S pogodbo je zagotovljena za proizvodnjo potrebne količina električne energije (od 1. 11. 2006 brez elektrolize B), vendar dosežena pogodbena cena močno ogroža rentabilnost poslovanja TALUM-a.

Nadzorni svet

Nadzorni svet TALUM-a se je dne 21. 12. 2005 sestal na svoji 8. redni seji, zadnji v preteklem letu. Uprava TALUM-a je NS seznanila z informacijo o poslovanju in z oceno poslovanja v letu 2005. Večji dogodki iz poslovanja v letu 2005, ki so vplivali na poslovanje so bili: prizadevanja za zagotovitev potrebne električne energije, dogodki v zvezi s fluoridi v okolju in investicija v pretaljevanje sekundarnega aluminija, ki poteka po planu. NS Taluma se je seznanil s planom poslovanja za leto 2006 in s predlogom za zapiranje elektrolize B v letu 2006 in zadalžil Upravo, da izdela program zapiranja elektrolize B in ga do konca januarja 2006 dostavi članom Nadzornega sveta.

Bonitetna ocena

Slovenska bonitetna hiša I, d.o.o., Ljubljana je v začetku januarja obvestila Upravo Taluma, da je TALUM uvrščen med 50 najbolje ocenjenih slovenskih družb in s tem varen in zaželen poslovni partner. Ocene je pripravila slovenska bonitetna hiša I, d.o.o. po metodologiji Dun & Bradstreeta, največje bonitetne hiše na svetu. Bonitetna ocena ali rating je analitski vrednostni povzetek daljšega bonitetnega poročila o družbi. Na oceno odločilno vplivajo disciplina pri plačevanju računov, likvidnostna situacija, gibanje poslovanja, izračunani iz bilanc za zadnja tri leta, uspešnost poslovanja, gibanje kapitala in količniki nekaterih bilančnih postavk, pa tudi položaj na trgu.

Pripravila Danica Hrnčič

Kmetom bomo nudili pomoč

Na temo fluoridov in o aferi, ki je iz tega nastala, smo podrobno pisali decembra v intervjuju z dr. Markom Homšakom. Danes ko je znano, da je nemški laboratorij v celoti potrdil točnost naših analiz, da je italijanski laboratorij priznal svoje napake, se je izkazalo, da je bila po nepotrebnem zavedena celotna slovenska javnost, Veterinarska uprava in kmeti. Ker ne gre za navadne napake, ampak tudi za sum hujšega rovarjenja proti Talumu, se je predsednik Toplek odločil o vsem obvestiti javnost. V ta namen je sklical novinarsko konferenco, ki je bila 18. januarja v prostorih Taluma. Konference se je udeležilo enajst novinarjev iz različnih medijev in RTV Slovenija.

Najprej je dr. Homšak argumentirano predstavil tehnologijo Taluma in rezultate meritev, kar v skrbeni obliki prilagamo temu članku. Potem je predsednik Toplek, oborožen z argumenti in vidno motiviran zaradi velikega uspeha našega laboratorija, komentiral celotno zadevo v svojem značilnem stilu.

Naši poslovni partnerji so občutljivi tudi na takšne afe, kar lahko predstavljajo motnjo pri poslovanju.

Kako verjeti tistim, ki so vzorce za analize odnašali kar v plastičnih vrečkah?

Zakaj so ignorirali poročilo gozdarjev, ki so prišli do drugačnega ugotovitev ob sušenju iglavcev?

Zakaj VURS uporablja italijanski laboratorij. Oni napake ne bi nikoli priznali, javnost o tem ne bi nikoli zvedela, če mi ne bi urgirali.

Nihče od vpletenih nas ni obvestil o poteku preiskav, niti enega dokumenta nam niso posredovali.

Sami smo vzeli vzorce silaže pri nekaterih kmetih.

Sami smo simulirali kontaminacijo s fluoridi, pa nismo dobili velike koncentracije.

Izsledki našega laboratorija so bili pravilni in se ujemajo z rezultati laboratorija z Dunaja.

Ko smo od njih zahtevali metode pri merjenju, je bilo vse jasno. Niso nam bili sposobni slediti.

Ko se toliko stvari pokrije, ostane le sum, da ne gre za naključje, ampak za organizirano gonjo proti nam.

Nekomu smo pokvarili načrte. Večini kmetom ne, njim bomo nudili vso pomoč pri dokazovanju škode.

Možna je kazenska ovadba in odškodninska tožba.

Z Murphy-jevo mislijo: »Šele ko napako odkrijemo in jo odpravimo, se izkaže, da je ni bilo,« je predsednik zaključil konferenco in povabil vse prisotne na pogostitev s koruznim kruhom iz Lovrenca.

Izveček iz študije, ki jo je za javnost pripravil dr. Marko Homšak:

Veterinarska Uprava Republike Slovenije je dne 3. 1. 2006 izdala novo odločbo z ugotovitvijo, da se odločba VURS, OU Ptuj, št. 344-173/2005-18-V591-04 z dne 26. 11. 2005 o prepovedi

uporabe koruzne silaže in silaže iz mletega koruznega zrnja na območju k. o. Lovrenca na Dravskem polju in k. o. Apače odpravi in postopek ustavi. Dne 19. 12. 2005 je namreč prišlo sporočilo iz laboratorija Chelab o popravku analize vzorca št. 2005/000615 na 55 mg/kg, 23. 12. 2005 pa celo na < 10 mg/kg. Napaka naj bi se zgodila zaradi prisotnosti acetatnega iona v raztopini, kar je povzročilo interferenco pri določanju na ionskem kromatografu. Nato so sledili še popravki rezultatov pri drugih vzorcih. Kaj primerne reči ob vsem tem?

Pri preiskavah se lahko pojavijo napake pri naslednjih korakih v analiznih postopkih:

- vzorčenju:** po vsej verjetnosti so bila kršena določila vzorčenja, predvsem pri zagotovitvi reprezentančnega vzorca pri strankah;
- pripravi vzorca (sušenje, mletje):** rezultati analiz niso navajali vsebnosti vlage ter tako ni bilo jasno, ali gre za rezultat, podan na suho ali mokro snov (% vlažnosti ni bil znan);
- analitiki (razklopu):** analizni postopki so lahko različni (celokupni fluoridi, topni/netopni fluoridi), predpisa o enotnem analiznem postopku za določanje fluoridov v krmi pa sploh ni;
- analitiki:** do sedaj smo ugotovili, da obstaja več različnih postopkov za določitev fluoridov, ki pa morajo dati podobne rezultate v okviru statističnega raztrosa rezultatov;

Rjavo-zelena koruza

Dr. Marko Homšak in mag. Danilo Toplek

Na novinarski konferenci

S l u ž b e Razvoj

O razvoju

Uvod

Talum je v fazi izvajanja velikega in zanj zelo pomembnega projekta, to je pretaljevanje odpadnega aluminija. S tem projektom si bo Talum po ustavitvi elektrolizne hale B zagotovil, da se fizična proizvodnja ne bo zmanjšala; nasprotno, v bolj smelih planskih načrtih je zapisano, da se bo blagovna proizvodnja celo povečala. Za uresničitev tega cilja bo potrebno veliko truda celotnega kolektiva.

Danes ima Talum dva večja in dva manjša proizvodna programa. Večja programa sta proizvodnja drogov in proizvodnja livarskih zlitin. Skupaj predstavljata več kot 85 % proizvodnje. Manjša proizvodna programa sta proizvodnja rondelic in izparilnikov, za katera velja, da sta programa z večjo dodano vrednostjo. Za vse programe lahko trdimo, da se proizvajajo v obratih, ki so glede na tehnološko opremljenost, stopnjo avtomatizacije, kakovost

delovne sile, obvladovanje proizvodnje in logistike na visokem nivoju. Tudi po kvaliteti se vsi naši izdelki enakovredno kosajo s konkurenco.

Sedanje stanje

Proizvodna linija drogov je polno izkoriščena. Dosegamo kakovost izdelkov, s katero so naši kupci zadovoljni. Če bi želeli povečati proizvodnjo, bi morali nabaviti novo linijo, s katero bi se proizvodnja drogov najmanj podvojila. Vendar je situacija na trgu taka, da ni možno bistveno povečati prodaje teh izdelkov, zato v tem trenutku ne razmišljamo o investiranju v proizvodnjo drogov.

Livarske zlitine proizvajamo na dveh linijah. V okviru projekta pretaljevanje odpadnega aluminija se bodo pretaljevalne zmogljivosti povečale z nabavo dveh novih talilnih peči. Z večjo količino pretaljenega aluminija bomo nadomestili manjkajoči aluminij iz elektrolizne hale B.

e. vrednotenju rezultatov: rezultati niso bili vrednoteni skladno z zakonodajo pri 12 % vlažnosti.

Dogodke ob domnevnih prekorajih fluoridov v drugi polovici leta 2005 lahko strnemo v nekaj ugotovitev:

- Rezultati vsebnosti fluoridov v silažni koruzi po ugotovljeni pomoti laboratorija Chelab so vsi na ravni 30 % zakonsko določene meje 150 mg/kg in ne, kot je bilo najprej določeno, med 1000 in 1700 mg/kg.
- Rezultati na certifikatih Veterinarske fakultete niso bili vrednoteni na 12 % vlago, kot to določa zakonodaja.
- Delež fluoridov, ugotovljen v samih pridelkih, je po podatkih pod 45 mg/kg (koruzno zrnje, pšenica ipd.) oz. pod 80 mg/kg, čeprav gre lahko tudi pri tem za dvomljive (previsoke) rezultate.
- Same meritve koncentracij akumuliranih fluoridov v vegetaciji zunaj ograje do 1,5 km od Taluma tudi kažejo, da so vrednosti pod 100 mg/kg za skupne fluore in pod 80 mg/kg za akumulirane plinske fluore v izbranem vegetacijskem obdobju.
- Koncentracijska raven odvzetih dodatnih vzorcev listov koruze ne odstopa bistveno od regularno odvzetih vzorcev pri vzpostavljenem monitoringu vegetacije pri določeni oddaljenosti od ograje Taluma.
- Primerjava akumuliranih fluoridov med leti 2004 in 2005 kaže, da je bila akumulacija v vegetaciji leta 2005 precej manjša, kar je lahko posledica obilnejših padavin v opazovanem obdobju.

- Opravljene vzporedne analize v laboratoriju DE Kontrola kakovosti družbe Talum so na koncentracijski ravni "popravljenih" rezultatov koruzne silaže in izkazujejo pravilnost izbrane metode, pri čemer gre zahvala za prizadevnost celotnemu osebju.

Menim, da celotna zadeva še ni končana in se bodo preverjanja emisij snovi v zrak – in še kaj – še nadaljevala. Meritve emisij in izdelana poročila o obratovalnem monitoringu izkazujejo skladnost z veljavnimi okoljskimi predpisi za leta od 2000 do 2004 za naprave za proizvodnjo primarnega aluminija (elektroliza hala C in hala B), kar potrjujejo tudi ugotovitve okoljske inšpekcije. Za leto 2005 poročilo o obratovalnem monitoringu še ni izdelano in bo končano do konca marca 2006 v skladu s predpisi. Družba Talum je dolžna zagotavljati monitoring emisij snovi v zrak pri pooblaščenih ustanovah (licenca ARSO z akreditiranimi postopki) in izdelovati letna poročila o obratovalnem monitoringu ter jih dostavljati na ARSO v predpisanem roku. Tudi za Občino Kidričevo družba Talum pripravlja poročila o emisijah snovi v okolje v ustrezni obliki. Prizadevamo si, da se bo v doglednem času vzpostavilo zaupanje v delo, rezultate, informacije na področju okolja, ki je v splošnem v Sloveniji na nizki ravni, saj težko kdo komu kaj verjame.

Pripravil Ivo Ercegović

Proizvodne kapacitete v obratu rondelic so skoraj polno zasedene in bliža se čas, ko se bo treba odločiti, ali ostati na tej količini ali investirati v razširitev proizvodnje.

Situacija v obratu izparilnikov je malo drugačna. Linija je izkoriščena komaj polovično. Na področju prodaje se zadnji dve leti dela zelo intenzivno, žal pa danes še ni videti pomembnih rezultatov. Izdelati

znamo izparilnike v najvišji kvaliteti, to je »extra flat«, vendar jih ne moremo prodati v količini, ki bi zapolnila proizvodne zmogljivosti. Položaj na tržišču hladilnikov, kamor prodajamo naše izparilnike, je zelo zapleten. V Evropi so štiri tovarne izparilnikov in njihove proizvodne zmogljivosti so predimenzionirane. Borba za pridobitev kupca je dosegla to, da so prodajne cene zelo nizke oziroma takšne,

da komaj pokrivajo proizvodne stroške. Do nekaterih kupcev je nemogoče priti, ker so kapitalsko ali pa tudi kako drugače povezani z dobavitelji izparilnikov. Na pohodu je nov nadomestek, ki se mu reče »tube on plate«. Kljub temu, da nekateri trdijo, da je ta nadomestek glede tehničnih lastnosti slabši, je po drugi strani cenejši in ne zahteva tehnološko tako zahtevne proizvodnje. Zato se njegov tržni delež povečuje. Na vprašanje, ali bo nov proizvod prevladal ali ne, danes ni moč odgovoriti.

Razvojne možnosti

V razmišljanju o Talumovi prihodnosti pridemo do naslednjih zaključkov. Možnosti širitve obstoječih proizvodnih programov so precej omejene. Proizvodni drogovi in rondelic sta polno zasedeni, pri livarskih zlitinah bomo s trenutnim investiranjem nadomestili aluminij, ki bo izpadel, zaradi ustavitve elektrolizne hale B, pri izparilnikih pa kljub velikim naporom ne moremo povečati prodaje.

Naslednje dejstvo je, da se bo verjetno dobičkonosnost proizvodnje drogovi in livarskih zlitin z leti manjšala, saj bo vedno več takih polizdelkov prihajalo v Evropo z drugih cenejših trgov. To dejstvo nas pripelje do naslednjega zaključka, da je potrebno Talumov razvoj graditi v smeri nadaljnje predelave aluminija.

Preden pogledamo možnosti nadaljnje predelave aluminija, pogledajmo še stanje na področju livarskih zlitin in rondelic. Po ustavitvi elektrolizne hale B, čemur se na žalost ne bomo mogli izogniti, bomo manjkajoče količine aluminija nadomestili s pretaljevanjem starega odpadnega aluminija. Vendar pretaljeni odpadni aluminij ni enak aluminiju iz elektrolizne hale. Z njim ni mogoče narediti čistih primarnih zlitin, ampak je skupaj z razvojem tehnologije pretaljevanja potrebno spremeniti proizvodni program. V splošnem se trg livarskih zlitin deli na primarne in sekundarne zlitine. Obstaja še trg vmesnih zlitin, ki smo jih imenovali primarnim podobne zlitine. Na začetku projekta pretaljevanja odpadnega aluminija je bil to naš ciljni trg. Zadnje raziskave kažejo, da je ta trg omejen in premajhen za naše načrtovane zmogljivosti. To pomeni, da je potrebno spremeniti nadaljnjo strategijo razvoja. Priložnost je potrebno poiskati na trgu sekundarnih zlitin, ki je bistveno večji od trga primarnih podobnih zlitin. Pri tem bo potrebno upoštevati, da ima ta trg svoje značilnosti, ki se jih bo treba šele naučiti in se jim prilagoditi.

Pri Rondelicah se zdi, da bi lahko v prihodnje prodali več izdelkov. Ozko grlo je linija za litje ozkega traku. Z naložbo v novo linijo bi se proizvodne zmogljivosti najmanj podvojile. V razmišljanjih o novi liniji ne bomo mogli mimo odločitve o tem, ali bomo ostali samo na področju rondelic iz čistega aluminija ali pa bomo

proizvodni program razširili še na proizvodno tehničnih rondelic. Pred tem bo treba narediti še kakšno tržno analizo.

Poskušajmo ugotoviti, katere panoge nadaljnje predelave bi bile najbolj primerne za Talum. Glavne panoge so valjarništvo, stiskalništvo, livarstvo in kovaštvo. Čeprav v Talumu do danes še nismo naredili nobene poglobljene analize, vemo, da za valjarništvo in stiskalništvo v Talumu nimamo pravih možnosti. Tudi za kovaštvo je možen podoben zaključek, saj se ta panoga razvija zelo počasi. Bolj ali manj nam ostaja ena sama možnost, to je livarstvo, ki doživlja zelo hitro rast, predvsem po zaslugi avtomobilske industrije. Približno 80 % vseh ulitkov je namenjenih avtomobilski industriji, ki sodi med tehnološko najzahtevnejše. V sodobnem avtomobilu je vgrajeno približno 150 kg aluminija, predvideva pa se, da ga bo čez deset let okoli 250 kg. Večina delov je litih, zato se potreba po ulitkih zelo hitro večja. Konkurenčni boj v avtomobilski industriji je izredno oster. Porabniki namreč zahtevamo čedalje bolj kakovostna vozila z vedno bolj bogato opremo, po čim nižjih cenah, kar sili proizvajalce v nenehne tehnološke izboljšave.

Za nadaljnji razvoj Taluma v livarstvu je kar nekaj razlogov. Na področju litja imamo že eno izkušnjo. Za nemškega partnerja smo lili platišča. Na žalost smo proizvodno v tem obratu v letu 2004, zaradi stečaja nemškega partnerja, ustavili. Po stečaju smo želeli nadaljevati s proizvodnjo platišč sami, vendar se je pokazalo, da to ni mogoče. Glavni razlogi so bili v tem, da smo obvladali samo litje in grobo mehansko obdelavo. Vse druge faze, kot so razvoj, konstruiranje, izdelava orodij, toplotna in mehanska obdelava, barvanje in prodaja, so se izvajale pri partnerju, ki ga ni bilo več. Sami nismo bili sposobni osvojiti vseh faz v kratkem času.

Po ustavitvi proizvodnje platišč potekajo posamični poskusi najti izdelke, ki bi jih lahko lili in obstoječih strojih. Navezali smo stike z vsemi slovenskimi in z nekaj tujimi livarnami. Včlanili smo se tudi v slovenski avtomobilski grozd z namenom, da bi prišli do več informacij o stanju avtomobilske industrije in tako lažje prišli do potencialnih kupcev. Vse dosedanje delo zaenkrat še ni dalo pravih rezultatov. Vzroka za to sta vsaj dva. Prvi je ta, da je nizkotlačno litje zelo specifično in razen platišč je zelo malo izdelkov, ki se lijejo po tem postopku. Med ulitki imajo izdelki, uliti na nizkotlačnih strojih komaj 5-10 % delež. Spoznali smo, da v iskanju novih programov ne smemo biti obremenjeni s stroji, ki jih imamo, ampak moramo gledati na livarstvo širše. Tu mislimo predvsem na druge vrste litja, kot je gravitacijsko kokišno litje, litje v pesek in visokotlačno litje. Vsaka odločitev o tem, katera vrsta litja je primernejša za Talum, bi bila

brez poglobljenih analiz in raziskave trga preuranjena. V vsakem primeru bo potrebno investirati v nove tehnologije, ne glede na to, za katero vrsto litja se bomo odločili.

Drugi razlog, da smo pri iskanju novih programov neuspešni, je v naši neorganiziranosti za novo vrsto proizvodnje. Talumova sedanja organizacija ne izpolnjuje vseh zahtev livarstva. Potrebno bo uvesti raziskavo trga, razvoj izdelkov, razvoj orodij, razvoj tehnologije, prodajo in še kaj. Brez teh dejavnosti ne bomo mogli vstopiti na področje proizvodnje ulitkov. Zato se bomo morali pač ustrezno organizirati. Druge poti ni.

Zaključek

V razvojnem smislu je za Talum daleč najbolj pomemben projekt pretaljevanje odpadnega aluminija. Prepričan sem, da bo projekt uspešno realiziran in da bomo prenehanje proizvodnje aluminija v elektrolizni hali B premostili s čim manj težavami.

Razvojno delo v smeri proizvodnje ulitkov je bilo do sedaj bolj želja posameznikov kot pa organizirano in usmerjeno delovanje. Kljub temu je bilo opravljenega veliko dela v smislu spoznavanja za nas popolnoma nove gospodarske panoge, ki ima drugačne značilnosti od obstoječe proizvodnje. Spoznali smo, da bomo morali spremeniti našo misel-

nost, organizacijo pa prilagoditi novim zahtevam. Livarstvo zahteva tržno usmerjeno, fleksibilno in učinkovito organizacijo. Tisti, ki smo se zadnje čase ukvarjali s tem razvojem, si najbolj želimo, da pripeljemo projekt iz faze iskanja izdelkov, študija različnih postopkov, iskanja novih kupcev in dajanja ponudb v fazo realizacije, to je do litja konkretnih izdelkov v obratu platišč, ki stoji že več kot leto dni. Trenutno imamo v obdelavi pri novih kupcih kar nekaj ponudb. V primeru, da bo katera sprejeta, bo naš dosedanj trud poplačan. Zavedati se moramo, da bo to začetek nove proizvodnje, ki jo bo potrebno na novo organizirati in ji dati svoje mesto v Talumu. V livarstvu je konkurenca zelo huda in če bomo želeli biti pomemben igralec na tem področju, se bomo morali temu primerno tudi organizirati.

Zagotovo je razvojnih možnosti za Talum še več. Proizvodnja ulitkov je samo ena od njih. Po vsej verjetnosti obstajajo še kakšne druge možnosti. Zdi se, da ni nujno, da smo pri iskanju novih programov omejeni samo na aluminij. Zakaj ne bi mogli nove programe iskati tudi v kakšni drugi panogi, če za to obstajajo tržne priložnosti? Bodimo optimisti.

Brane Kožuh

Cestno prometni režim ob skladišču odpadnega aluminija

Dne 16. 1. 2006 je stopil v veljavo novi cestnoprometni režim ob novem Skladišču odpadnega aluminija.

Prav tako se pričnejo prevozi odpadnega aluminija iz skladišča proti Livarnam tudi v popoldanskem in nočnem času. Vstop na to področje je dovoljen skladno z ND 1630.054:

- TEHNOLOŠKIM VOZILOM (transportni Ionic za elektrolizni Al, tehnološka vozila GZ in LZ);
- VZDRŽEVALNIM VOZILOM (samo tista, ki imajo delovni nalog za izvajanje vzdržev. posegov na tem področju);
- INTERVENTNIM VOZILOM.

Prosimo, da dosledno upoštevate prometno signalizacijo in navodila s strani Vargas-Al, ki bodo izvajali nadzor prometa.

DE Promet

Nova kolektivna pogodba dejavnosti zagledala luč sveta

V avgustovski številki našega glasila sem pisal o pogajanjih za našo branžno kolektivno pogodbo (KPD) in o tem, kako smo izpolnjevali naše dolžnosti in pravice v času pravne praznine, ko stara KPD več ni veljala, nova pa še ni bila izpogajana in podpisana.

Kot sem omenil že takrat, so pogajanja ves čas spremljale razne čudne okoliščine, ki so botrovale, da se je podpis zavlekel do predzadnjega dne leta 2005. (podpis iz delodajalske in delojemalske strani je bil realiziran 29. 12. 2005 ob 12. uri na GZS v Ljubljani).

Ker se pogovarjamo o enem najvažnejših dokumentov, ki opredeljuje pravice in dolžnosti delojemalcev in delodajalcev, menim, da je o aktivnostih potrebno obvestiti vse delavce v naši družbi in tudi tiste v hčerah, ki so spremljale več kot leto trajajoč pogajalski dialog, ki je potekal nekako tako:

- Predlanskoletnim naporom za dosego realne rasti plač, ko smo dosegli 9.000 sit dodatka k bruto plačam vseh zaposlenih, je sledila pričakovana odpoved KPD s strani delodajalcev, z veljavnostjo še do 30. 6. 2005.
- Po dolgem prepričevanju delojemalske strani sta stranki sedli za pogajalsko mizo.
- S političnim dogovorom, da ustanovimo ožjo mešano strokovno skupino, ki je dobila nalogo, da pripravi strokovni predlog za pogajalski skupini, smo uporabili novo metodo dela. Ker pa so se na tej skupini, po pričakovanju, mešali interesni predlogi s strokovnimi, je (pre)več zadev ostalo neusklajenih, zaradi česar so bila pogajanja otežena in so zato tudi dlje trajala.
- V pogajanja za novo KPD sta pogajalski skupini delodajalcev (UO združenj za kovinsko in elektro industrijo pri GZS) in delojemalcev (sindikata SKEI) vstopili z različnimi cilji in pričakovanji glede pravic delavcev. Tako so delodajalci želeli, da bi se obstoječe pravice skrčile, sindikata pa, da bi večino pravic vsaj obdržali in seveda po možnosti k temu dodali še kakšno širitev. Poznavalec pogajalskih procesov bi rekel, da pri tako različnih stališčih pogajanja sploh niso mogoča, pa vendar so stekla in se tudi končala, le trajalo je precej dolgo.
- Kljub težavam v pogajanjih in dolgotrajnosti pogajanj, je bila pogajalska skupina primorana le enkrat zaprositi izvršni odbor za stališče, »kako dalje«. Od sprejete (in revidirane) strategije pa smo izvedli le nekatere predvidene **manj bojevite aktivnosti**, kot so tiskovne konference, lobiranje, sestanek območnih

odborov SKEI pred Esmeraldo (GZS) v Ljubljani itd. Pri tem, to moram poudariti, je veliko in pomembno vlogo odigrala naša konferenca sindikatov SKEI iz Kidričevega, ki zaradi prirode proizvodnje (kontinuirana-procesna) ni pokazala prevelike vneme za štrajk, ki bi povzročil škodo predvsem v lastni tovarni, medtem ko je treba iskati krivca za nastalo situacijo nekje čisto drugje.

- Da se ne gre »zanesti« na upravne odbore združenj pri Gospodarski zbornici Slovenije, ko bi morali potrditi dogovorjeno in parafirano na nivoju pogajalskih skupin, kaže njihova odločitev v zvezi z delitvijo do sedaj ene KPD na tri ločene in v »spreminjanju« tarifne priloge 1 (odstop od kompromisnega vnaprejšnjega dogovora, da rezultat naslednjih pogajanj velja že od 1. januarja leta 2006 dalje, želja po izjemi pri kovinskih materialih). Resne stranke, ki dajo svoji pogajalski skupini mandat in s tem zaupanje za pogajanje ter parafiranje predloga, seveda v praksi tega ne počnejo. Najbolj zgovorna v tej zvezi je anekdota izpod peresa vodje sindikalne pogajalske skupine, ki pravi naslednje: »Med potekom pogajalskega sestanka je Janez ugotovil, da že od leta 1995 igra za napačen klub, in to ne po svoji krivdi. Dejansko je v dresu NK Kovinski izdelki igral za NK Kovinski materiali. Jože, igralec NK Kovinski materiali, je na vsak način hotel najti dejžnega krivca. Znesel se je nad navijaško skupino sindikatov, da nočejo sodelovati pri razrešitvi Janezovega problema. Zato v cilju razre-

šitve tega problema navijaška skupina sindikatov predlaga Janezom, Jožetom in vodstvu nogometne lige GZS, da se naj Janez odloči, ali bo zamenjal dres ali klub.«

- Rezultat dolgotrajnih pogajanj so torej tri kolektivne pogodbe dejavnosti, in sicer za elektro materiale, kovinske izdelke in kovinske materiale, v katero spadamo tudi mi.

Sicer pa se je začel januar in z njim novo leto. Obdobje, v katerem nas čaka novi izziv - pogajanje o plačni politiki in povišanju plač za leto 2006.

Stanje v Talumu

Kot že vemo, je našemu vodstvu po napornih pogajanjih s slovenskim elektrogospodarstvom - tik pred zaključkom lanskega leta - uspelo podpisati pogodbo za dobavo električne energije za naslednje triletno obdobje, sicer pod neugodnimi pogoji, vendar trenutno najboljšimi. To seveda velja samo za halo C. Hala B bo obratovala predvidoma do oktobra letošnjega leta, kar pa seveda ni odvisno zgolj od dobave električne energije, ampak tudi od prevelikih stroškov vzdrževanja, dotrajanosti infrastrukture (usmerniških in transformatorskih naprav) in tudi evropskih ekoloških standardov, ki jih moramo dosledno spoštovati. Slednje bi nam po grobih izračunih odščitnilo preko 30 milijonov evrov, kar pa ni ekonomsko upravičeno.

Prav zaradi omenjenih dejstev je nujnost zapiranje hale B v napovedanem roku (projekt mora biti končan do 31. 10. 2006) neizogibna.

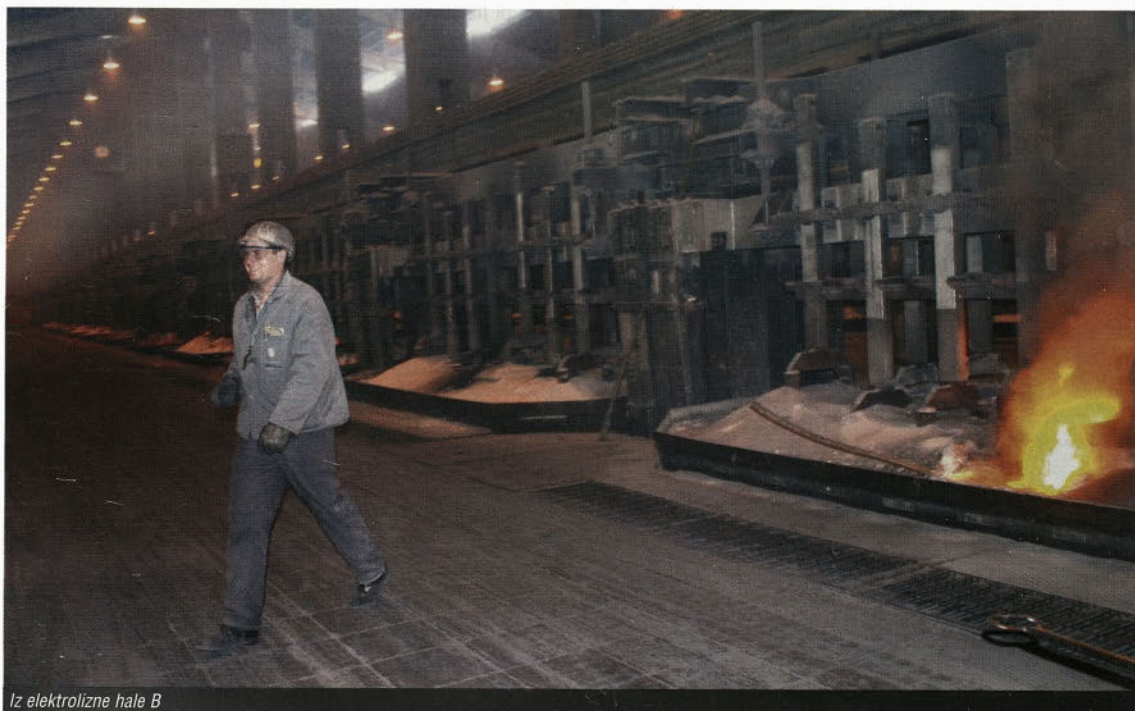
Razumljivo pa je, čeprav težko sprejemljivo, da bo to dejstvo za seboj potegnilo nepriljubljene viške delovne sile, ne samo v hali B, temveč tudi v DE in službah, kjer so neposredno vezani na proizvodnjo v omenjeni hali.

Po zagotovilih predsednika uprave mag. Danila Topleka bo reševanje presežnih delavcev po najmehkejših možnih variantah, podobnih tistim, kot smo jih izvajali že pred dobrim desetletjem in nam jih je priznavala celotna Slovenija. Rezerve nastajajo z odpiranjem novih možnosti za prerazporeditev tehnoloških viškov, na katere se je vodstvo Taluma pripravljalo kar nekaj časa (predelava odpadnega aluminija, širitve v livarnah - možnost litja odlitkov za nemškega proizvajalca, možnost zaposlitve v Silkemu, odpravnine za starejše delavce, pa tudi za razgraditev same hale B bo lahko zaposlenih še kar nekaj časa precej delavcev).

Ob tej priložnosti je potrebno poudariti, da bo v nekaterih primerih tehnoloških viškov, ki jim bo ponujeno drugo delo in s tem nova pogodba o zaposlitvi, prišlo do nezadovoljstva in odklanjanja ponujenega. Žal se bo moral vsak prizadeti sam odločiti o tem, ali bo ponujeno sprejel ali zavrnil.

Sindikata bo pri reševanju tehnoloških viškov aktivno sodeloval in si skupaj z vodstvom prizadeval, da bomo s skupnimi močmi to neizogibno občutljivo situacijo kar se da najugodneje rešili.

Milan Fajt

Iz elektrolizne hale B

Izzivi pred aluminijsko predelovalno industrijo v Evropi

Obdelovalnost ali recikliranje sta največkrat uporabljena izraza za ponovno predelavo aluminijskih izdelkov, kar na kratko opredeljuje izraz aluminijska sekundarna proizvodnja. Predelovalnost je le ena od bistvenih lastnosti aluminija zaradi katere je že v 60-tih letih prejšnjega stoletja njegova proizvodnja prvič preseгла do takrat najmočnejšo proizvodnjo bakra. Potem je šla krivulja rasti proizvodnje in potrošnje le še strmo navzgor.

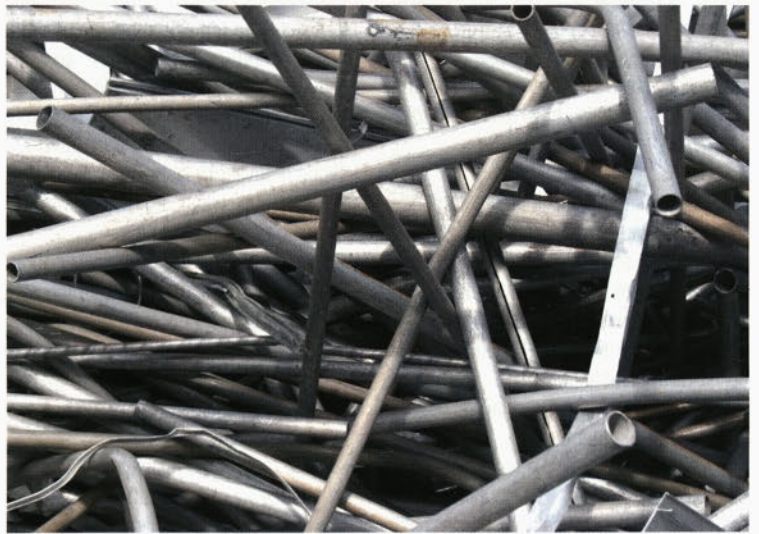
Predelava sekundarnih aluminijskih odpadkov v livarske zlitine ima v Evropi že več kot 50-letno tradicijo. Svojo praktično veljavo je dobila med drugo svetovno vojno, ko sta obe vojskujoči se strani zagotavljali tako surovino za letalsko industrijo. Angleži so takrat od prebivalstva zbirali aluminijsko posodo za proizvodnjo letal SPEEDFIRE. Med leti 1936 do 1944 se je dvignila proizvodnja sekundarnega aluminija v Angliji od 10.000 na 100.000 ton, podobni trendi pa so bili v drugih večjih evropskih državah.

Po drugi svetovni vojni so v Angliji s predelavo vojaških letal pridobivali aluminijsko pločevino za reševanje stanovanjskih problemov. Te hiše še danes služijo svojemu namenu in prav mogoče je, da bo v njih uporabljen aluminij nekoč končal v novih avtomobilih. Povojni čas je zelo razširil porabo sekundarnega aluminija v industriji bele tehnike, v industriji gospodinjstvih in drugih aparatov ter na nešteto drugih področjih, predvsem pa v avtomobilski industriji. Na srečo sta bili povečano povpraševanje in potrošnja v ravnotežju s povečevanjem ponudbe, kar je zasluga visokih stopenj rasti proizvodnje aluminija. V zadnjih tridesetih letih se je proizvodnja sekundarnega aluminija v Evropi

povečala od 700.000 ton na 3 milijone ton zahvaljujoč prednostim te kovine, predvsem pa majhni teži in korozijski odpornosti.

Danes je postal aluminij nepogrešljiv za reševanje ekoloških problemov s katerimi se sooča področje transporta v 21. stoletju. Količinski delež aluminija v avtomobilu v Evropi se je v zadnjih tridesetih letih povečal od 30 kg leta 1978, na 110 kg, kar je ocena povprečnega deleža v avtomobilu za leto 2008. Prihranek 100 kg teže v avtomobilu predstavlja zmanjšanje porabe Co2 in to za 8 gramov na vsak prevožen kilometer. Da bi to dosegli na drugačen način, bi morali zmanjšati koeficient zračnega upora za 0,25, ali zmanjšati upor pri kotaljenju za 4,4 %, ali zmanjšati porabo elektrike za 26 amperov. Ker omenjeni alternativni načini trenutno niso izvedljivi, bo pridobil aluminij tudi perspektivno vedno bolj na veljavi.

Ali je torej lahko bodočnost evropske sekundarne proizvodnje kakorkoli ogrožena? Povpraševanje je bilo v zadnjih štiridesetih letih v neprestanem porastu in ni videti razlogov za zaustavitev takih trendov. Kje so torej lahko omejitve? Realna grožnja izhaja iz narave surovinskega vložka. Gre za odpadke, ki nastajajo v primarni proizvodnji ali pa v procesu umika proizvodov iz vsakdanje uporabe. Nastanek odpadka kot surovine ne more stimulirati povpraševanja po sekundarnem aluminiju samo, ampak rast primarne aluminijske proizvodnje. Če svetovna proizvodnja aluminija doslej ne bi naraščala z letno stopnjo 6 %, bi bili soočeni z globalnim in dolgoročnim zmanjšanjem nastanka odpadka kot surovine za sekundarno proizvodnjo. V pogojih, ko ponudba (dobaviteljev surovine) omejuje povpraševan-

je, pa so normalna ekonomska posledica višje cene. Nestabilni pogoji evropske proizvodnje primarnega aluminija predstavljajo v tem smislu omejitve in grožnje njenemu razvoju, enako pa razvoju sekundarne proizvodnje.

Dodatno grožnjo predstavlja globalna scena proizvodnje, potrošnje in trgovine z aluminijem, kjer ima posebno dimenzijo razumevanje Kitajske in Indije. Znano je, da v Evropi presega število avtomobilov preko 50 % celotne populacije, na Kitajskem pa vsega 1 %. Skupna številka prebivalstva, ki znaša 1,3 milijarde Kitajcev pojasnjuje marsikaj, če poznamo dosedanje kitajsko gospodarsko rast. Leta 1992 je bilo tam proizvedenih 1 milijon vozil, leta 2002 pa že preko 3 milijone tako osebnih kot ostalih vozil. Po prognozi državne urada za raziskave in razvoj je bilo leta 2004 skupno registriranih 4,4 milijona vseh vozil, leta 2020 pa naj bi bilo že 20 milijonov letno. Gledano skozi splošne trende se zdi tudi na Kitajskem poraba 100 kg aluminija po vozilu smiselna, to pa predstavlja 2 milijona ton aluminija letno samo za avtomobilsko industrijo. Kitajska postaja proizvajalec in globalni dobavitelj splošnih potrošnih dobrin v izvozu oziroma avtomobilov na domačem tržišču. Ti trendi bodo veljali tudi v bodoče.

Vzemimo sedaj kot vzorec Italijo in njeno aluminijsko sekundarno proizvodnjo, ki ustvarja pomemben delež potrošnih dobrin v Evropi. Če delimo celotno količino italijanske sekundarne proizvodnje aluminijskih zlitin s številom proizvedenih avtomobilov, dobimo 300 kg. Od tega je približno 100 kg uporabljeno v avtomobilski industriji, 200 kg pa v drugih proizvodnih sektorjih. V primeru Kitajske pridemo do podobnih števil. Po podatkih g. Du Yongli-ja za leto 2003 na mednarodnem forumu za predelavo materialov, je znašala kitajska sekundarna proizvodnja aluminija 1,3 milijona ton letno. Ob že omenjenem podatku 4,4 milijona proizvedenih vozil dobimo prav tako številko. Tudi na primeru Kitajske so podobni trendi porabe 100 kg v avtomobilski industriji in ostalo v drugih sektorjih industrije. Izredne stopnje gospodarske rasti in izvoza potrošnih dobrin ter želje domačega prebivalstva za avtomobili dovoljujeta zaključek, da bo leta 2020 znašala kitajska sekundarna proizvodnja aluminija 6 milijonov ton letno, kar je enkrat več od tekoče proizvodnje v Evropi. Tu se pojavi vprašanje surovinske oskrbe, ki jo poizkusimo izpeljati skozi naslednji prikaz:

Bilanca aluminijskega odpada v Kitajski leta 2002

	v 1000 t
Domači razpoložljiv Al odpad 2003	800
Predelani avtomobili (realizirano 2000)	200
Novi odpad iz proizvodnje do 2020	600 (10 % od 6 mio t)
Skupaj	1.600
Skupaj potreba po surovini	6.000
Proizvodnja zlitin iz uvoženega Al odpada	4.400

Ocenjuje se, da znaša danes Kitajska sekundarna proizvodnja aluminija 1,5 milijona ton letno, kar vključuje tudi žlindro in kontaminiran odpad, to pa omogoča proizvodnjo 1,2 milijona ton zlitin in zgolj ocena je lahko, da iz tega odpade 1/3 na gnetne zlitine in 800.000 ton na Al sekundarne zlitine. Če uporabimo enako matematično izhodišče za uvoz 800.000 ton odpada, dobimo 430.000 ton proizvodnje. Tako dobljen seštevke domače proizvodnje in proizvodnje iz uvoženega odpada nam potrdi točnost podatka g. Du Yongli-ja o 1,3 milijona ton domače Al sekundarne proizvodnje.

Omenjeni podatki dovoljujejo domnevo, da bo Kitajska leta 2020 potrebovala 5,5 milijona ton aluminijskega odpada, kar ob trenutnem letnem uvozu 800.000 ton predstavlja dodatno potrebo za 4,7 milijona ton. S takšno količino pa bi že bilo mogoče poskrati ves razpoložljivi odpad, ki cirkulira v Evropi. Primer Indije z enim milijonom populacije, z dokaj razvito aluminijsko proizvodnjo, tu ne obravnavamo, predstavlja pa dimenzijo dodatne nevarnosti za evropsko industrijo sekundarnega aluminija.

Uporabljeni podatki so sicer lahko predmet razprave, vsekakor pa implicirajo elemente potencialnih tržnih nestabilnosti. Še več, najbolj črn scenarij lahko vodi do delne ali celotne deindustrializacije tega evropskega sektorja aluminijske sekundarne proizvodnje, v katerega so intenzivno vlagali v preteklih 50-tih letih tako v naprave in opremo kakor tudi v znanje in know-how. Toda problem je v Evropi že spoznan in je sprožil določene odzive in aktivnosti. Omeniti velja skupno izjavo premierov Blaira, Chiracha in Schroederja predsedniku Evropske komisije Romano Prodiu o potrebi zmanjševanja bremen, ki so naložena sekundarni proizvodnji aluminija, ki je zato primerjalno v odnosu do Kitajske ali Indije v inferiornem položaju, če omenimo samo spoštovanje strogih ekoloških standardov. Komisija problem obravnava v vseh možnih vidikih iskanja rešitev razbremenjevanja omenjenih bremen, s katerimi se sooča Evropska sekundarna proizvodnja.

Povzeto po dokumentu OEA za razpravo na kongresu International Aluminium Recycling, 28. februar do 1. marca 2005.

Pripravil Vinko Fištravec

Uporaba termografije v Talumu

Infrardeče sevanje se lahko uporablja za oddaljeno določanje temperature objektov, kar se imenuje termografija, ali v primeru zelo visokih temperatur, pirometrija.

Zadnjih deset let je termografija dosegla opazen razvoj. Osveščenost uporabnikov je pripomogla k temu, da se je njena praktična uporaba zelo razširila. Preventivni termografski pregledi elektroenergetskih naprav so se izkazali kot ena najkoristnejših termografskih aplikacij. Rezultati so za podjetja namreč pogosto neprecenljivi.

Infrardeče sevanje označuje elektromagnetno valovanje z valovnimi dolžinami, daljšimi od valovnih dolžin vidne svetlobe, a krajšimi od mikrovalovnega valovanja. Latinska predpona infra pomeni »pod« in označuje, da je frekvenca infrardečega valovanja pod frekvenco rdeče svetlobe, ta pa ima v spektru vidne svetlobe najnižjo frekvenco. Območje valovnih dolžin infrardečega valovanja sega prek treh velikostnih redov – od 700 nm do 1 mm.

Termografija se primarno uporablja v vojaške in industrijske namene, vendar se v obliki infrardečih kamer, zaradi zmanjšanja stroškov izdelave, na trgu pojavlja tudi v nekaterih avtomobilih.

Učinkovito industrijsko vzdrževanje je tudi pri nas postalo eden od ključnih dejavnikov pri zagotavljanju in ohranjanju konkurenčnosti podjetij. Še posebej sta pomembna preventivno (pogosti redni pregledi pravilnosti delovanja strojev in naprav) in prediktivno (napovedno) vzdrževanje oziroma vzdrževanje v sklopu rednih remontov. Termografija omogoča zgodnje odkrivanje vseh neobičajnih pregrevanj in v znatni meri preprečuje, da do požarov in izpadov ne bi prišlo.

Pri preventivnih pregledih elektroenergetskih naprav v Talumu že pet let naročamo infrardeče preglede. Do sedaj smo termografske preglede naročali pri raznih podjetjih, ki se ukvarjajo s termografskimi snemanji. Z letošnjim letom pa smo v DE Energetika, Laboratoriju za meritve, dobili novo IR kamero znanega proizvajalca IR opreme FLIR systems. To je ameriška firma, ki proizvaja infrardeče kamere za vojaške in civilne potrebe. Naša kamera ima oznako ThermoCAM E45 in uporablja dolgovalovno infrardeče območje (angleško long wavelength IR), oznake LWIR, IR-C (DIN), 8–15 µm.

Več gradiva lahko najdete na raznih spletnih straneh:

<http://www.flir.com/>
<http://www.termining.si/>

Miran Jeza

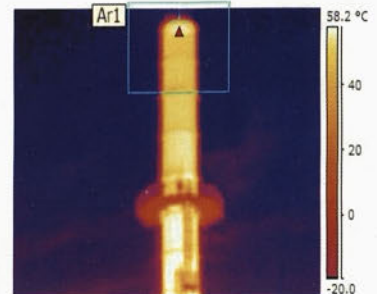
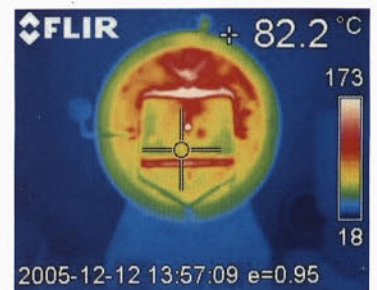

Slika IR kamere FLIR ThermoCAM E45

Poglejmo nekaj osnovnih tehničnih značilnosti IR kamere FLIR ThermoCAM E45:

Temperaturna občutljivost	0,1 °C
Ločljivost detektorja	160 x 120 pik
Spektralno območje meritve	7,5 do 13 µm
Merilno območje	-20°C do +100°C; 0°C do +250°C; +120°C do +900°C
Video izhod	
USB izhod za prenos slik na PC	
Napajanje preko Li-ion baterij omogoča do 4 ure dela	

Prilagam tudi nekaj objektov in njihovih termogramov, ki smo jih posneli z našo kamero.

Pogovarjali smo se z
dr. Andreo Margan Čačić

Sva partnerja v procesu zdravljenja

intervju

V prvi polovici decembra lanskega leta sem dr. Andreo Margan Čačić zaprosila za intervju. Najprej se mi je izmikala z besedami: «Raje ne bi. Ne dajem rada intervjujev. Ne slikam se rada.» A nato je vseeno pristala in v prvih dneh januarja je nastal sledeči zapis.

Za začetek bi mogoče našim bralcem čisto na kratko povedali nekaj o sebi.

»V OA TALUM sem že 6 let, a me skoraj tri leta ni bilo tukaj, ker sem bila na specializaciji. Študij medicine sem končala na Reki. Ker na Hrvaškem ni bilo službe, sem jo poiskala na Ptujju in sem zelo zadovoljna in srečna, da delam v tem okolju. Ponujali so mi delo v Ljubljani, a sem rekla, da nikakor ne pride v poštev, ker sem tukaj več kot zadovoljna. Sem poročena, mama dveh hčera, uživam v vožnji z avtomobilom in plesu.«

Prosim, bi lahko predstavili temeljne ugotovitve iz svoje specialistične naloge, v kateri ste se ukvarjali z dejavniki tveganja za aterosklerozo in z zdravjem povezanim življenjskim slogom pri delavcih TALUM-a.

V nalogi smo primerjali življenjski slog in laboratorijske izvide različnih skupin delavcev. Tako smo naredili primerjave med spoloma, med skupino delavcev, ki so telesno aktivni vsaj dve uri na teden in tisto, ki niso aktivni. Primerjali smo tudi rezultate tistih, ki so se sami odzvali k sodelovanju v raziskavi s tistimi, ki so bili vključeni v okviru rednih preventivnih pregledov. Rezultati so pokazali, da imajo bolj zdrav življenjski slog ženske, tisti, ki so redno telesno aktivni in tisti, ki so se sami vključili v raziskavo z namenom, da preverijo svoje zdravje. Te skupine imajo nižje

vrednosti holesterola, krvnega sladkorja, krvnega pritiska in nižji indeks telesne mase. Ti rezultati nam govorijo, da program »ZDRAVO TALUM«, ki med ostalim spodbuja telesno aktivnost, pozitivno vpliva na zdravje zaposlenih.

Na kak način vam rezultati naloge pomagajo pri vašem delu?

Rezultati mi pomagajo, da skupaj s pacienti lažje ugotavljam, da smo tudi v našem okolju dokazali, da se ukvarjanje z redno telesno dejavnostjo in lastna skrb za zdravje izplačata. Če ne na kratek, pa na dolgi rok sigurno.

Ko zaposleni govorimo o OA TALUM in zdravnici, ki dela v njej, radi rečemo naša ambulanta, naša zdravnica. Je to za vas kompliment?

Vsekakor. Ko govorim o OA, tudi sama rečem "naši v TALUMU" in se čutim zelo pripadno temu okolju.

Ste osebna zdravnica mnogih zaposlenih v TALUM-u. S katerimi boleznimi, obolenji, se največkrat srečujete v naši ambulanti?

REZULTATI SO POKAZALI, DA IMAJO BOLJ ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG ŽENSKE, TISTI, KI SO REDNO TELESNO AKTIVNI IN TISTI, KI SO SE SAMI VKLJUČILI V RAZISKAVO Z NAMENOM, DA PREVERIJO SVOJE ZDRAVJE. TE SKUPINE IMAJO NIŽJE VREDNOSTI HOLESTEROLA, KRVNEGA SLADKORJA, KRVNEGA PRITISKA IN NIŽJI INDEKS TELESNE MASE.

Vse pogosteje se pojavlja previsoka telesna teža, povišan holesterol, povišane vrednosti krvnega sladkorja in krvnega pritiska. Pogoste so tudi težave s hrbtenico. S spodnjim delom hrbtenice imajo težave predvsem zaposleni v proizvodnji, z zgornjim delom hrbtenice pa zaposleni, ki imajo večinoma sedeče delo. Marsikdo mi pove, da odkar hodi redno plavat, ima tudi manj bolečin v hrbtenici. Glede bolezni, ki jih imajo pacienti v OA, naša populacija ne odstopa od drugih, če jih primerjam s kolegi.

V anketi o organizacijski klimi in zadovoljstvu zaposlenih je kar 56 % anketiranih izjavilo, da so pri delu večkrat preobremenjeni, v stresu. Kako se to kaže pri vašem delu?

Tudi v moji raziskavi so rezultati pokazali, da so zaposleni pod stresom, čeprav ni bilo izkazano, ali je to stres na delovnem mestu ali stres na splošno. Menim, da stres ni povezan samo z delovnim mestom, ampak tudi s stilom življenja, pa tudi prehod iz enega družbenega sistema v drugega je za marsikoga stresen. Pri mojem delu se to kaže tako, da mi pacienti zaupajo tudi druge težave, ki včasih postanejo zanje neobvladljive in lahko vodijo na primer v depresijo. Da so pod stresom, je dober pokazatelj tudi povišan krvni pritisk, tudi bolečine v hrbtenici so lahko povezane s stresom. Če smo v stresu, smo ves čas napeti in napetost mišic se pozna kot bolečina. Tudi medsebojni odnosi so lahko pomemben dejavnik stresa. Pri tem se medsebojno prepletajo odnosi pri delu in doma, so med sabo povezani. Včasih mi kdo »pojamma«, da se ne razume s sodelavci. Če odnosi niso v redu, če dela ne delaš z veseljem, je večja verjetnost, da reagiraš s stresom. Če nekaj ne delaš z veseljem, je večja verjetnost, da dela ne boš naredil kvalitetno in če ga ne boš naredil kvalitetno, boš na nek način kaznovan in tako se potem znajdejo v začaranem krogu.

Pomembno je, kako mi sami gledamo na stres. Za nekatere je vse stres, vsaka tudi

najmanjša stvar, ki odstopa od njihovega vsakdana. Drugi se bolje soočajo z njim, so bolj psihično opremljeni za premagovanje stresa.

Kako je z našimi slabimi navadami, razvadami?

Kajenja je vse manj. Večji problem je čezmerno in škodljivo uživanje alkoholnih pijač. Ne pogovarjamo se o alkoholizmu, ker te diagnoze ne morem dati. Potrebno je razmišljati v tem smislu, da se po določenih letih, čeprav zmernega uživanja alkoholnih pijač, lahko pojavijo zdravstvene okvare. Pri tistih z zdravstvenimi težavami je uživanje alkohola še bolj nevarno. Vse kar presega več kot 1 dcl za ženske in 2 dcl alkohola za moške na dan, je čezmerno pitje. Marsikdo mi reče, da je uživanje alkohola zdravo, da se pitje vina priporoča. Moj odgovor je da, če gre za rdeče vino in če lahko nekdo celo življenje ostane samo pri enem decilitru na dan. Naš cilj mora postati, da ne pijemo čezmerno, da pijemo po pameti.

Kaj storite v primeru, ko pacient ne upošteva vaših navodil, priporočil, dogovorjenega? Kaj je za vas najbolj pomembno v odnosu zdravnik – pacient?

Najprej ga poskušam zelo prijazno opozoriti, sčasoma pa postanem tudi jezna. Želim mu dopovedati, da stvari ne dela zaradi mene, ampak zaradi sebe, da sva partnerja v procesu zdravljenja. Dam mu navodila, pacient pa odloča, je gospodar svojega telesa. Moj nasvet lahko sprejme ali zavrne, do česar ima vso pravico. Najin odnos je zame partnerski in temelji na zaupanju. To pomeni, da če mi nekdo ne zaupa, mu predlagam, naj poišče zdravnika, kateremu bo zaupal, kajti nemogoče je zdraviti nekoga, ki ti ne zaupa. To ne pomeni, da mi mora slepo zaupati, zagovarjam drugo mnenje, ampak če ni tistega temeljnega zaupanja, da ga pravilno vodim, potem je sodelovanje skoraj nemogoče.

Zdravniki ste marsikdaj tudi »spovedniki«, če to želite ali ne. Ali

vam pacienti zaupajo tudi druge težave?

Počutim se počaščen, če mi kdo zaupa svoje osebne težave. Vsakemu dam možnost, da se o tem pogovorimo, še posebej, če je v ozadju depresija ali kaj podobnega. Menim, da je dandanes velik problem v zdravstvu in na splošno, da smo se pozabili pogovarjati. Sam pogovor ne pozdravi bolezni, a je pomembno, da se posameznik zaveda, da nekdo skrbi zanj in tako smo zopet pri zaupanju. Vem, da bom svoje delo naredila korektno, ampak včasih si je potrebno vzeti kakšno minuto več za pogovor, in to tudi storim, ne glede na število pacientov, ki še čakajo. Vedno obstaja tudi možnost, da pride pacient po delovnem času, da se lahko v miru pogovori.

V kolikšni meri se naši zaposleni, zraven uradne medicine, poslužujejo še drugih, reciva temu alternativnih metod oblik zdravljenja? Vam te informacije zaupajo ali raje molčijo, ker se bojijo morebitne negativne reakcije?

Kot predstavnica uradne medicine se s tem naj ne bi strinjala. Ampak moje mnenje je,

NAJIN ODNOS JE ZAME PARTNERSKI IN TEMELJI NA ZAUPANJU. TO POMENI, DA ČE MI NEKDO NE ZAUPA, MU PREDLAGAM, NAJ POIŠČE ZDRAVNIKA, KATEREMU BO ZAUPAL, KAJTI NEMOGOČE JE ZDRAVITI NEKOGA, KI TI NE ZAUPA.

MENIM, DA JE DANDANES VELIK PROBLEM V ZDRAVSTVU IN NA SPLOŠNO, DA SMO SE POZABILI POGOVARJATI. SAM POGOVOR NE POZDRAVI BOLEZNI, A JE POMEMBNO, DA SE POSAMEZNIK ZAVEDA, DA NEKDO SKRBI ZANJ IN TAKO SMO ZOPET PRI ZAUPANJU.

da vse, kar pomaga pacientu, je v njegovo korist. V Sloveniji žal še teh stvari nimamo urejenih, a upam, da bomo kmalu tudi to uredili. Takrat se bo tudi vedelo, kateremu lahko zaupamo in komu ne. Zaradi šarlatanstva se lahko marsikomu zdravje poslabša. Niso vsi zdravniki enako dobri, pa tudi vsi zdravilci ne. Pacienti mi povedo, da se zdravijo tudi na druge načine. Uradno tega ne vzpodbujam, ampak če pomaga, tudi prav.

Nosite težave, probleme pacientov domov, ali lahko hitro potegnete ločnico med delom in zasebnostjo?

Stroge ločnice nikoli ni. Še nocjo ponoči sem sanjala pacienta, pa ne vem zakaj. Probleme pacientov poskušam pustiti v

ambulanti. Enkrat, dvakrat na mesec pride do situacije, ki jo »odneseš« domov, o njej preiščiš, čeprav to ni dobro tako za zdravnika kot za pacienta. Če pacient zazna, da sem zaskrbljena, to ni dobro. Lahko začne razmišljati, da je z njim res zelo hudo, če je že zdravica tako zaskrbljena.

Se strinjate s trditvijo, da so kronične bolezni delovno – energetske bolezni, ki si jih »pridelamo« z načinom življenja, mišljenjem, negativnimi čustvi, ...?

Zagotovo je nekaj na tem. Negativna čustva lahko sprožijo marsikaj. Če se pogovarjamo o neozdravljivih oz. težko ozdravljivih boleznih, potem vedno rečem: »Bolezen je tukaj, z njo se je treba sprijazniti, gremo s pozitivno energijo naprej, kajti samo na tak način lahko nekaj dosežemo.«

Delo zdravnikov je stresno, naporno. Govori se, da ste zdravniki najslabši pacienti, da slabo skrbite zase, za svoje zdravje. Kaj je tisto, kar vas veseli, vam »napolni baterije«?

Zelo različno. Meni napolni baterije delo z ljudmi, zato si jih kar sproti polnim. Včasih lahko dobim od pacienta toliko energije, da zadošča za cel teden. Veliko mi pomeni pogovor in druženje s prijatelji. Tudi krajši izleti so dober odklop in sprostitve. Ure, ko sem doma, poskušam organizirati tako, da jih z družino kvalitetno preživim. Lani sem po dvajsetih letih zopet začela smučati in sem bila navdušena, da mi še gre. Tudi s tekom sem začela, a moj čas za šport šele prihaja.

Lilijana Ditrih

Nova podoba družbe TALUM na spletu

Že nekaj časa se je govorilo, da Talum potrebuje novo podobo na spletu. Preteklo je kar nekaj let, da je končno prišlo do realizacije te zelo zahtevne naloge, ki je dolgoročnega značaja in za prihodnji razvoj naše družbe osrednjega pomena.

Vse se je začelo z objavo razpisa na spletnih straneh in zbiranjem ponudb. Uspešno so razpis prestala štiri podjetja, ki so predstavila svoje ideje o novi celostni podobi Taluma na spletu. V ožji krog sta se uvrstili dva podjetja, ki sta bili s svojimi idejami o predstavitvi Taluma na spletu zelo kreativni in izvirni.

Hkrati pa se je seveda morala oblikovati skupina ljudi znotraj družbe, ki bo skrbela za nove spletne strani, kajti ne želimo, da bi se novim spletnim stranem zgodilo podobno kot trenutnim – ne živijo. Imenovan je bil uredniški odbor, ki ga sestavljamo Palmira Banko, Darko Ferlinc in avtorica tega besedila. Glavne naloge uredniškega odbora so:

- skrb za celovito in enotno sliko družbe;
- skrb za nenehno ažurnost podatkov in informacij;
- zbiranje prispevkov in gradiv za različne vsebinske sklope;
- spremljanje in analiza statusa spletnih strani;
- pomoč pri urejanju posameznih vsebinskih področij itd.

Aleksandra, Palmira, Gorazd in Gregor

Seveda uredniški odbor ne more delovati sam, zato bo potrebna tesna povezava z Upravo in s tako imenovanimi »souredniki«, ki bodo skrbeli za svoja vsebinska področja ter ažurno posredovali informacije/podatke uredniškemu odboru. Souredniki prihajajo iz delovnih enot in služb.

Nova celostna podoba naše družbe naj bi bila prvič javno dostopna 15. marca 2006. Strani seveda še ne bodo popolne. Končana bo grafična podoba ter glavne vsebine, medtem ko bodo podvsebinski sklopi le delno končani in se bodo sproti spreminjali ter dopolnjevali.

Potrebno se je zavedati, da mora nova spletna podoba družbe Talum živeti in s tem ohranjati, če ne tudi širiti »image« (ugled) naše družbe. Namenjena je tako ožji kot tudi širši javnosti. Prva so predvsem zaposleni in lokalna skupnost, slednja pa uporabniki v Sloveniji in tujini. Spletne strani predstavljajo neke vrste izhodišče za širitev nadaljnega razvoja Taluma tudi preko tega medija.

V uredniškem odboru menimo in upamo, da bo nova podoba Taluma na spletu resnično zaživela in živela ter vključila vse zaposlene, ki so s spletnimi stranmi neposredno ali posredno povezani danes ali v prihodnje.

Mag. Aleksandra Murks

Dodatno pokojninsko zavarovanje za varno jesen življenja

Dejstva, da se število aktivnih prebivalcev zmanjšuje, po drugi strani pa narašča število upokojencev in se podaljšuje življenjska doba, nas vedno bolj opozarjajo, da bomo za svojo pokojnino morali poskrbeti sami. Javna pokojnina, ki jo izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se iz leta v leto znižuje, in da bomo lahko na jesen življenja dostojno živeli, moramo začeti varčevati danes.

Žal se nas še vedno premalo zaveda, da nam bo vsak privarčevan tolar še kako prišel prav in mnogi ne izkoristimo možnosti, ki so nam tako rekoč ponujene.

Skupina velikih gospodarskih družb, ki se jim je pridružil tudi Talum, je ustanovila Pokojninsko družbo A. Z ustanovitvijo Pokojninske družbe A podjetja pomagajo zaposlenim v času aktivne dobe varčevati za čas, ko bodo odšli iz trga dela.

Že ob ustanovitvi Pokojninske družbe A in Talumovi vključitvi vanjo je bilo predstavljeno, kaj dodatno kolektivno pokojninsko zavarovanje pravzaprav pomeni.

Prav gotovo vsak zaposleni že vnaprej ve, kaj pomeni s strani delodajalca ponujena pristopna izjava. Edini pogoj za pristop je vaš podpis. Veliko podjetij, ki je vključenih v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, namreč prispeva le del premije, preostali del pa si morajo delavci vplačati sami. Zaposlenim v Talumu, Vitalu, Alinu, Revitalu, Lego-a in Vargasalu delodajalci vplačujejo celotno premijo. Na plačilni listi tako zaposleni vsak mesec dobimo informacijo, kakšen znesek premije je nakazan na posameznikov osebni račun za dodatno pokojninsko zavarovanje.

Pokojninska družba A je ena od treh največjih pokojninskih družb v Sloveniji. Rezultati poslovanja kažejo, da je tudi med uspešnejšimi. Leto 2004 je bilo glede donosnosti sredstev za zavarovanje pozitivno. Donosnost kritnega sklada skupne pokojninske družbe je znašala 4,8%. V letu 2004 je družba v primerjavi z drugima največjima primerljivima družbama imela najnižje obratovalne stroške v primerjavi s prihodki ter najnižje obratovalne stroške na zbrana sredstva.

Podatki povzeti iz letnega poročila Pokojninske družbe A družbe kažejo na to, da je bila odločitev Taluma in njegovih hčera prava.

Morda se mnogokrat premalo zavedamo, da je potrebno o varni starosti razmišljati že danes. Če nam pri tem podjetje pomaga, je to za nas samo dodatna prednost.

Darja Vodusek

Ne, tukaj se povest ne sme končati

Slavica Mlakar in Brane Kožuh

Gospa Slavica Mlakar je odšla iz v pokoj. To se je zgodilo nekoliko prehitro in je težko najti prave besede za slovo. Mnogo pohvalnega je bilo do sedaj že zapisanega in povedanega o njej in zadostovalo bi le še eno: velika hvala. Kljub temu, da ne gre v pozabo, zapišimo še enkrat besede, ki so ji bile namenjene ob podelitvi Zlatega Metulja leta 2004:

»Gospa Slavica Mlakar se je kot gradbena tehničnica zaposlila v Talumu leta 1978, takrat, ko se je po dolgem času v podjetju začelo spet graditi – gradila se je Livarna 2. Njene izkušnje, izredna natančnost in doslednost pa tudi samozavest, so bile zelo pomembne pri nadzoru gradbenih del v okviru projekta MPPAI, pri gradnji elektrolize C ter Livarne 3, Livarne zlitin in nenazadnje pri obnovi upravne zgradbe. Izvajalcem ne dopušča manipulacij in odstopanj, ker je vedno v akciji, opozarja na probleme in s svojimi rešitvami pomembnih detajlov bistveno pripomore k hitrejši in kvalitetni izvedbi del. Njeni sodelavci pravijo, da je s Slavico lepo delati, vse kar dela, dela z velikim veseljem, najhujša zanjo bi bila utrujenost od brezdela.«

Berhane, pogrešali te bomo

Naš sodelavec Berhane Mehtsun je 31. 12. 2005 odšel v pokoj. Ob tem dogodku se mu za vsa leta, ki smo jih preživeli skupaj v našem in "njegovem" laboratoriju, želimo zahvaliti tudi s temi nekaj vrsticami.

G. Berhane Mehtsun, univ. dipl. inž., se je rodil 20. 4. 1940 v glavnem mestu Eritreje. Življenjska odločitev ga je pripeljala na študij geologije na Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani; študij je končal 28. 6. 1976. Od 1. 1. 1977 do 31. 3. 1979 je bil zaposlen v Tovarni dušika v Rušah, nato pa se je 2. 4. 1979 zaposlil v nekdanji Tovarni glinice in aluminija Boris Kidrič na delovnem mestu zahtevnih metalografskih kontrol aluminija in zlitin v TOZD Kontrola kvalitete. Nekaj časa je tudi vodil laboratorij aluminija, od 1989 do konca leta 1993 pa je bil razporejen na delovno mesto "Organiziranje metalografskih analiz". Od 1. 4. 1994 dalje je bil pomočnik vodje laboratorija v DE Kontrola kakovosti.

Lani je tako minilo dobrih 26 let, kar je Berhane prestopil Talumov prag in veljal vsa leta za vestnega in poštenega sodelavca, v svoji stroki pa za specialista in strokovnjaka za področje rentgenske difrakcije in metalografije. Uvedel je vrsto specifičnih

Res je, brezdelle bi bila za njo velika kazen in prepričani smo, da ga bo tudi v pokoju znala premagati. To je čas, ko se odpirajo nove življenjske poti, podobno, kot je zapisal Tone Pavček v eni svojih pesmi brez naslova, ki jo podarjamo Slavici.

Ivo Ercegović

Ne, tukaj se povest ne sme končati,
kot se v aprilu leto ne konča.
Poprej je treba mnogo razvozljati,
poprej je treba videti do dna.

To pa je čas, ko fant v dišečem mraku
nerodno je objel dekle čez pas,
ko nič ne teče voda na vodnjaku,
kot bi za hip ustavil se še čas.

Pa ne velja življenje le obiti
in reči tisti grenki: kaj mi mar,
kot ne velja v samoti se solziti!
Življenje ni tako preprosta stvar.

Zato naj teče voda na vodnjaku
in tisti fant doraste naj v moža,
da deklica v dišečem svežem mraku
bo voljna z njim na težko pot bo odšla,

zato i ti ne kreneš s svojih cest,
zato še dolgo ne boš mogel spati,
zato pekel in le zato povest
se tukaj ne sme, ne sme končati.

Tone Pavček

Berhane Mehtsun in Jožica Medved

postopkov pri kontroli anodnih blokov in njihovih surovin in jih uspešno vzdrževal. Ko smo v Talumu uvajali novo Hydrovo tehnologijo proizvodnje drog, je na svoje sodelavce uspešno prenesel potrebna znanja pri kontroli kakovosti metalografskih struktur proizvoda z novimi aparaturami; to so danes že rutinske preiskave. Na področju rentgenske difrakcije za kontrolo sestave elektrolita elektrolitskih peči je bila leta 1987 uvedena instrumentalna analiza, za katero je Berhane prav tako postal velik specialist. Metodo rentgenske difrakcije je uvedel tudi za področje zeolitov. Večji izziv pa mu je pomenila zamenjava rentgenskega difraktometra z novo programsko opremo.

Leta 2003 je prejel Zlatega metulja kot priznanje za dolgoletno in uspešno delo.

Njegovi sodelavci smo mu ob odhodu namenili dovolj zgovorne besede: "Berhane, pogrešali te bomo!"

Vodstvo DE Kontrola kakovosti in sodelavci

Ko grem mimo vode, gledam skozi njo

Po besedah g. Milana Fajta imamo v Talumu več kot 200 ribičev. Kaj to pomeni, nam lahko pove podatek, da jih je v moji rojstni vasi, ki je ob morju, morda le deset. Iz tega lahko tudi sklepamo, ker nimamo ženske »ribičke«, da je vsak tretji moški v Talumu ribič. Če gledam po pisarnah v moji levi smeri, bi tudi g. Toplek moral biti ribič, pa ni. Iz DE Rondelice so nam sporočili, da je med nami tudi vrhunski ribič, član slovenske ekipa za svetovno prvenstvo v športnem ribolovu, gospod Mitja Kocmut. Zato bo ta reportaža izvenela drugače, kot pričakujete, gre namreč za šport. Preden nam Mitja pove nekaj več o tem, pogledajmo najprej njegove dejavnosti v DE Rondelice.

Mitja prosim?

»Mojo dejavnost izven službe je zaznamovalo ribištvo, s katerim sem z očetom začel že od malih nog. Resno pa sem se začel ukvarjati pred petimi leti. Kot mladinec sem se bolj ukvarjal z nogometom. Nastopal sem kot pionir in kadet pri Dravi in Aluminiju, ko je bil še v slovenski ligi. Nisem nadaljeval v tej smeri. Za zabavo igram samo še mali nogomet in naša DE je bila štirikrat, morda celo petkrat, prvak Taluma.«

Kaj te je pritegnilo ribištvo?

»Najbolj mir in lepota narave. Ker sem bolj tekmovalen človek, sem se specializiral za športni ribolov s plovcem. Mi v resnici ne lovimo, ampak hranimo ribe. Najprej sem nastopal na lokalnih tekmah, potem pa v državni ligi. Povabili so me trikratni prvaki Slovenije, Krka na Kostanjevici, sicer zasebni klub WAN DEN EYNDE. To ime izhaja iz Belgije, kajti belgijski proizvajalec hrane za ribe je naš sponzor.«

Prosim, če lahko opišeš način tega ribolova oziroma tekmovalenja?

»Tekmovalet dobi svoj prostor, ki je velik od osem do dvanajst metrov. Lovi na eno palico s plovcem. Za eno tekmo je dovoljena 17 litrska posoda z ribjo hrano. To so žive vabe - črvi Adrinacin, ki jih gojijo prav v ta namen. Življenje črvov ohranjamo v hladilnikih. Ko je vročina, jih nosimo v hladilnih vrečkah. Kilogram te hrane stane 2.000 tolarjev in za eno tekmo porabimo do 15 kilogramov, odvisno od tega, ali lovimo na mirnih ali tekočih vodah.«

Pred tekmo nam dovolijo dve uri priprav. Predvsem moramo pripraviti svoj prostor, hrano in vso drugo opremo. Najbolj pomembne so palice. Teh je več vrst: boloteze, match, štek. Najpogosteje uporabljam štek, ki so dolge do 14,5

Talum in Mitja Kocmut: V

Talum je prišel leta 1988 in od samega začetka dela pri rondelicah. Njegov osnovni poklic je obdelovalec kovin. »Delo pri rondelicah je specifično,« mi razloži »in se ga je možno naučiti le ob delu na strojih. Meni je to odgovarjalo, zato sem hitro napredoval in dosegel naziv Operater 1. To delo vsebuje menjavo orodja za izsekovanje, programiranje in kontrolo.« Zadnja leta je zadolžen za najbolj sodoben hitro tekoči izsekovalni avtomat BRUDERER, za katerega je gospod Gruber dejal, da je hiter kot kalašnikov. Dosega tudi 850 udarcev v minuti. »Povprečno štancamo s hitrostjo 500 udarcev/min, kar pomeni, da pri desetih orodjih v eni minuti naredimo 5.000 rondelic.« To pomeni, da v času, ko jaz naštejem do 60, stroj naredi 5.000 kosov. »Točno,« mi pritrdi. »Stroj dela po programu, ki ga programiramo na računalniku. Prednost programiranja je, da mašina sama prilagaja pogoje dela glede na vnos podatkov. V vsaki izmeni je eden iz starejše generacije, ki nas je šolal tuji strokovnjak. V moji izmeni sem programiranja naučil še enega, zaradi zamenjave. Poleg tega so glavne karakteristike tega stroja: hitrost, natančnost, manj je fizičnega dela kot na starih itn. Dela vse razen velikih rondel, za katere imamo posebno štanco. Pri delu sem samostojen in v celoti odgovarjam za kvaliteto izdelkov.« Ali se ti ne zdi, da je to delo nekoliko enolično? »Niti najmanj. Dimenzije rondelic se zelo pogosto spreminjajo in temu primerno je treba programirati pogoje. Kvaliteta mora biti vrhunska, tudi okroglost rondelic se kontrolira. Pomen kvalitete dela lahko ponazorim s primerom, ko so nam od desetih ton vrnilo eno rondelico. Zmotila jih je ena edina od tisočih.« Ali je to mogoče? »Res je, tukaj ni heca, konkurenca se povečuje kakor tudi količina proizvodnje. Moram poudariti, da je vse, kar se dogaja, v naših rokah. Lahko se sicer obračamo na vodjo izmene, toda mašina je naša.«

metra. Vsaka stane od 200.000 do 300.000 tolarjev, celotna oprema pa okrog milijon. Včasih imam na tekmi do 10 palic, nekateri bistveno več, ker nikoli ne vemo, ali se bodo pogoji spremenili. Sam odločam, katero izberem, in jo lahko menjam. Ko tekmujejo na novem kraju ali v tujini, gremo nekaj dni prej, raziskujemo teren in treniramo na tisti vodi, kjer je tekma. Pri tem je zelo pomembno ugotoviti vrsto ribe. V stoječi vodi so najbolj pogoste male ribe, kot so ploščiči, babuške, rdečeočke, od večjih pa krapi. V tekočih vodah lovimo ogrice, mreje, platnice in podliste. Večinoma se odločimo za malo ribo. Nikoli se ne odločamo na slepo. Pribor mora biti minimiziran, laksi (vrvice) so ekstremno tanki, izdelujejo tudi skoraj nevidne, debele le 0,08 mm.

Na začetku nihče ne sme biti blizu, razen delegatov in sodnikov. Pet minut

pred tekmo privabljam ribe tako, da jim mečemo hrano v večjih količinah. Med tekmo jo tudi lahko dodajamo, sicer z eno roko. V ta namen posebej »zlepimo« črve skupaj, kar je prava umetnija zelo pomembna za uspeh. Ko ribe pridejo k vabi, so zelo previdne in pametne. Moraš jo prelisiti, sicer ti uide k sosedu. Ulovljeno ribo damo v posebno mrežo v vodi, da lahko preživi. Tekma se konča z zvokom piščalke, tako kot se je začela. Na svojem mestu počakaš sodnika, ki tvoj ulov stehta. Roparic, kot so ščuka ali smuč, ne tehtajo. Potem vse ribe spustimo nazaj v vodo.«

Kako doživljaš ribo, ko jo čutiš v rokah, do trenutka, ko je na suhem?

»Z maksimalno koncentracijo se ribi miselno približam. Včasih je treba dolgo čakati, in ko jo končno začutiš, se začne odločilni boj med ribo in tabo. Moraš imeti izjemno mirne živce in mirno

Mitja Kocmut s pokali

Z MAKSIMALNO KONCENTRACIJO SE RIBI MISELNO PRIBLIŽAŠ. VČASIH JE TREBA DOLGO ČAKATI, IN KO JO KONČNO ZAČUTIŠ, SE ZAČNE ODLOČILNI BOJ MED RIBO IN TABO. MORAŠ IMETI IZJEMNO MIRNE ŽIVCE IN MIRNO ROKO, DA JO DOBIŠ VEN.

roko, da jo dobiš ven. Če je riba večja, jo moraš počasi utrujati in s podmetalko spraviti na suho. Lahko ti zadnji trenutek uide, pade, ali podobno. Vrhunec užitka in nepopisne radosti je, ko jo vidiš, kako skaklja pred tabo. Moram povedati, da lov ni vse. Ribiči živimo z ribami stalno, tudi ko grem mimo vode, gledam skozi vodo. To da jih hranimo, in po ulovu spustimo nazaj v življenje, tudi meni osebno podaljšuje življenje.«

Kako komentiraš svoje uspehe?

»Na lokalnih tekmah imam veliko zmag. Na državni ravni dobiš pokal, medaljo in podobno, vsaka tekma pa me osebno stane okrog 20.000 tolarjev. Bolj pomembno je, da si na osnovi tega lahko izbran za nadaljnja prvenstva. Tekmujejo

... MIR IN LEPOTA NARAVE. KER SEM BOLJ TEKMOVALEN ČLOVEK, SEM SE SPECIALIZIRAL ZA ŠPORTNI RIBOLOV S PLOVCEM. MI V RESNICI NE LOVIMO, AMPAK HRANIMO RIBE.

kot ekipa, ki ima pet ribičev in skupna zmaga pomeni najboljši seštevek vseh pet tekmovalcev. Torej je pomemben skupni rezultat, in ta se šteje. Med sabo seveda vemo, koliko je kdo prispeval. Enkrat sem bil najboljši, enkrat drugi, povprečno pa se gibljem med petim in šestim mestom, kar je med šestdesetimi ribiči velik uspeh. Za tekmovalce posameznikov je posebna liga.

Posebej vas moram seznaniti s tem, da je moj klub postal prvak Slovenije za leto 2005 in to je naša tretja zmaga v športnem ribolovu s plovcem. Na osnovi tega uspeha bomo kot klub predstavljali Slovenijo na svetovnem prvenstvu 2006,

ki bo junija v Osijeku na Hrvaškem. Bomo videli. Do sedaj so bili najboljši Italijani, Angleži in Madžari.«

Čestitam. Kaj ti osebno pomeni ribištvo, in seveda svetovno prvenstvo?

»Svetovno prvenstvo je za mene prijetna naloga in se ga zelo veselim, čeprav nas vse to veliko stane. Tam želim pokazati vso svojo spretnost in ljubezen, ki jo gojim do tega športa. Tokrat računamo na pomoč Ribiške zveze Slovenije in sponzorjev, za katere se moramo sami potruditi. Smo mlada ekipa, razen našega vodje g. Jožeta Šmejca, večkratnega prvaka Slovenije in Jugoslavije.

Dostikrat se vprašam, če ima vse to smisel. Vendar na koncu le zmaga narava, ta je najmočnejša. Svoje znanje prenašam na druge. Leta 2001 sem v okviru sindikata v Talumu ustanovil ribiško sekcijo, ki šteje 50 do 60 aktivnih članov. Tekmujemo za Talumove in sindikalne pokale. Na tem mestu bi se rad zahvalil Talumu in vodstvu DE Rondelice, ki so mi doslej dosti pomagali. Prilagajali smo izmene in organizirali nadomeščanja v času moje odsotnosti. V ribištvo gre večina mojega dopusta.«

Ivo Ercegović

Razpis počitniških kapacitet za sezono 2006

NEREZINE IN ČERVAR:

12. 6. 2006 - 19. 6. 2006
 19. 6. 2006 - 26. 6. 2006
 26. 6. 2006 - 03. 7. 2006
 03. 7. 2006 - 10. 7. 2006
 10. 7. 2006 - 17. 7. 2006
 17. 7. 2006 - 24. 7. 2006
 24. 7. 2006 - 31. 7. 2006
 31. 7. 2006 - 07. 8. 2006
 07. 8. 2006 - 14. 8. 2006
 14. 8. 2006 - 21. 8. 2006
 21. 8. 2006 - 28. 8. 2006

Upravičenci do letovanja v počitniških kapacitetah so delavci TALUM-a in družb, v katerih je TALUM edini družbenik: ALIN, LEGO-A, REVITAL, STORAL, VARGAS-AL in VITAL.

Upravičeni so tudi upokoenci vseh navedenih družb, če so po izvedbi razpisa ostala prosta mesta znotraj razpisanih terminov. Ostali lahko letujejo samo, če ni prijavljen za letovanje noben delavec navedenih družb.

Zraven delavca lahko letujejo člani njegove družine (nepreskrbljeni otroci, posvojenci, zakonec, zunajzakonski partner, pastorki). Vsi ti lahko letujejo le zraven delavca in ne namesto njega. V primeru zlorabljanja te pravice delavec naslednjih 10 let ne bo mogel letovati v kapacitetah podjetja. Zraven upokojenca lahko letujejo tudi njihovi zakonci oz. zunajzakonski partnerji.

1. Rok prijave: do 03.03.2006

2. Prijavnice oddajte v vložišče pošte TALUM - a

Pojoče skledе

Vsak človek je glasbeno nadarjen. Glasba nas spremlja od začetka obstoja sveta. Pogosto prisluhnemo tonom, ki so nas spremljali v materinem trebuhu in se nadaljevali z utripanjem srca. Glasba je zdravična, človeški glasovi tudi. V starih časih so šamani ali zdravniki uporabljali duhovni jezik, s katerim so lahko komunicirali z višjimi inteligencami in na ta način prihajali do informacij o načinih zdravljenja.

Indijanci so bili prepričani, da se duša oglašča z visokimi toni.

Pitagora je zdravil ljudi tako, da jim je prebiral pesmice z uravnovešenim glasom.

Glas spada k telesu, je pa del duhovnega dela človeka. Poskušajmo eksperimentirati s toni. Počasi in glasno izgovarjamo prvi samoglasnik svojega imena. Dovolimo glasu, da sam uravnovesi moč in dolžino petja. Poiščimo svoj lastni ton. Lahko nadaljujemo z drugimi vokali.

Ko delamo s toni, razgrajujemo stresse. Sozvočje je najbolj pomemben zdravilni princip tonov in glasbe. Princip sozvočja nam lahko pojasni, zakaj so nam nekateri ljudje simpatični, drugi pa ne.

Vsaka celica v telesu reagira na zvoke od zunaj. Človeško telo je biološko električni sistem, ki se s pomočjo zvoka spreminja, krepi ali uravnoveša. Sozvočje nastopi, ko imata dve telesi, lahko tudi več teles, enako ali podobno frekvenco in se med sabo uglašči. Človek ima prirojeno sposobnost uglasitve.

Zakaj takšna razmišljanja?

Odgovor je, zaradi navdušenja nad zvoki pojočih skled.

Otroci se radi igrajo s skledami, odraslim pa je posoda v veselje ali v breme.

Je lahko posoda istočasno glasbeni inštrument, in sicer zdravilni? Prepričana sem v to!

Pojoča skleda nam omogoča, da postanemo komponisti in ustvarjalci unikatne glasbe. Lahko se podamo na pot lastne ustvarjalnosti in neskončne radosti. Sami izzovemo zdravilne zvoke in zaznamo njihove frekvence in vibracije s polaganjem skled na telo ali z dotikom roke. Ustvarimo glasbeno masažo. Zvok se seli iz skled v dlan, potem v roko in telo, začutimo ga v telesu. Podobne lastnosti nam ponujajo gongi.

Ženski toni so visoki in prodorni, moški globoki in se čutijo v spodnjem delu telesa. Neugodni zvoki lahko pripeljejo do bolezni.

Pojoče skledе so doma na Japonskem, Kitajskem, Tajski in na Himalaji. Navadno se uporabljajo za sprostitve in uravnovešanje energij prostora. Ni pojasnjeno, zakaj vse so se na Tibetu in v severnih delih Indije uporabljale pojoče skledе. Možno je, da so bile pripomoček za žrtvovanje in ne samo del za pripravo tradicionalne hrane. Glasbene frekvence pojočih skled so se prenašale na hrano.

Izdelane so iz različnih kovin; teh je od pet do dvanajst. Po nekaterih izročilih naj bi skledе izdelovali iz sedem različnih materialov. Vsak material je povezan z določenim planetom. Sestava kovin določa kvaliteto zvoka in seveda ceno.

Obstaja veliko oblik in velikosti pojočih skled. Navadno so okrogle, zlate barve, včasih se svetijo, včasih pa imajo barvo starega zlata. Lahko so bolj plitve ali visoke, približnega premera od 10 do 30 centimetrov. Teža se spreminja v odvisnosti od velikosti in sestave legure in je lahko 200 gramov ali maksimalno in zelo redko do štiri kilograme.

Zvok je odvisen od oblike skledе, sestave kovin in moči roba. Da spravimo pojočo skledo do tega, da »zapoje«, udarimo po njej ali drgnemo z različnimi beti. Na ta način izvajamo različne tone, mehke ali trde, globoke ali visoke, radostne ali nežne. Beti so izdelani iz lesa. Zaradi čistosti zvoka so prevlečeni z usnjem ali gumo. Teža beta se mora ujemati s težo pojoče skledе.

Če telo ni blokirano, potem toni potekajo nemoteno po celicah in odhajajo iz telesa skozi prste in lase. Navadno naše telo ni brez blokad, ki se ustvarjajo s stresnim načinom življenja.

V Tibetu, Nepalu in Indiji so ljudje mišljenja, da so veselje, bogovi in ljudje nastali iz zvoka. Če smo zvok, potem v sebi čutimo globoko naklonjenost do glasbe.

S pomočjo pojoče skledе ustvarjamo lastne koncerte, zvočne kopeli in pričaramo trenutke razigrane radosti. Toni, ki jih bomo izabili, so dovolj za začetek globoke sprostitve. Obstajajo seminarji za učenje uporabe pojočih skled, a tudi brez tega nam bo uspelo ustvariti zvoke za zdravilne namene duha in telesa.

Antonija Krajnc
Fotografije: Vlado Predikava

Fotografija meseca: Italijanski trekolori, avtor fotografije Darko Ferlinc

Najboljše fotografije tega meseca

Zimsko jutro, foto: Ivo Ercegović

Pred Budinim templjem, foto: Darko Ferlinc

Prvi vtis je pomemben

V življenju se nenehno srečujemo z novimi ljudmi, stvarmi, občutki in velikokrat ugotovimo, da je prvi vtis zelo pomemben. Kljub temu, da ni edini dejavnik, ki vpliva na končno mnenje, in se včasih celo zgodi, da se prvi vtis in končno mnenje zelo razlikujeta, pa je dober prvi vtis pomemben za odločitve o nadaljevanju spoznavanja, za izgradnjo dobrih medsebojnih odnosov oziroma za gojitev pozitivnega odnosa do stvari ali celo do dela.

Morda je bila želja po ustvarjanju dobrega prvega vtisa eden izmed razlogov za razmislek o celostni podobi podjetja in gonilo za obnovo vseh objektov v Talumu. Zgradba DE Energetika je eden zadnjih objektov namenjenih za obnovo, s katero smo nedavno začeli.

Sedanjo zgradbo DE Energetika je pričel že leta 1942 projektirati »okupator« (citat iz originalne gradbene dokumentacije), dokončan in predan v uporabo pa je bil leta 1953. Prvotno je bil v zgradbi laboratorij glinice, po zaustavitvi proizvodnje glinice je v njej nekaj časa deloval laboratorij podjetja Silkem, leta 1993 pa so stavbo dodelili takrat ustanovljeni DE Energetika. Danes je v nadstropju in delu pritličja Laboratorij za meritve in vodstvo,

v pritličju pa je del prostorov še namenjen potrebam morebitnih novih dejavnosti Energetike in so trenutno prosti.

V letih od izgradnje stavbe do danes je bila obnovljena kritina na strehi, strelovodi, žlebovi, deloma fasada in notranji opleski. Glede na starost stavbe in dotrajanost stavbnega pohištva, instalacij, ometov, opleskov, predvsem pa zaradi zakonskih zahtev o urejenosti in varnosti na delovnih mestih, je vodstvo podjetja odobrilo sanacijo zgradbe. Le-ta bo zajemala zamenjavo oken v nadstropju, obnovo električnih in strojnih instalacij, obnovo talnih oblog in opleskov ter barvanje fasade.

Pričakujemo, da bodo nujno potrebna vzdrževalna dela na stavbi opravljena do julija letos, s čemer se bo zgradba Energetike pridružila vsem že obnovljenim in novim objektom v Talumu ter tako dopolnila njegovo podobo čistega in urejenega podjetja, ki daje prav gotovo zelo pozitiven vtis pri prvem srečanju z njim. Zraven tega pa daje vsem, ki smo zaposleni v Energetiki, še dodatno vzpodbudo za delo.

Boštjan Korošec

Svet delavcev

V ponedeljek, 12. 12. 2005, je bila ob 10. uri sklicana prva seja Sveta delavcev z naslednjim dnevnim redom:

- konstituiranje Sveta delavcev,
- izvolitev predsednika in namestnika predsednika Sveta delavcev,
- razno.

Prve seje Sveta delavcev se je udeležilo dvanajst novo izvoljenih članov (zaradi bolniške odsotnosti je manjkal le Željko Kesar), volilna komisija Talum-a in članica Uprave ga. Brigita Ačimovič.

Člani Sveta delavcev so za novega predsednika izvolili Antona Brgleza iz DE Vzdrževanje, za njegovo namestnico pa Dragico Leskovar iz Strokovnih služb.

Mandat novo izvoljenima, predsedniku in namestnici predsednika, traja štiri leta. Po izvolitvi je vsem, posebej predsedniku, v imenu Uprave čestitala članica Uprave Brigita Ačimovič in zaželela veliko dobrega skupnega sodelovanja.

Dragica Leskova

Novi predsednik Sveta delavcev Anton Brglez, v sredini med člani

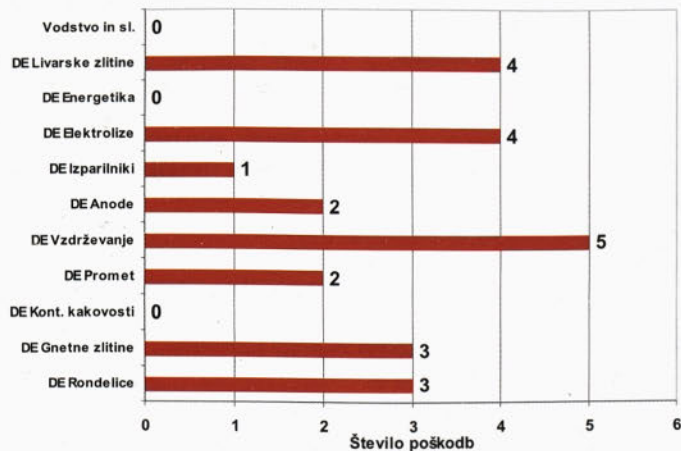
Člani novega Sveta delavcev na izobraževanju

Člani novo izvoljenega Sveta delavcev so se v petek, 13. januarja, s pomočjo Nevne Tee Gorjup seznanjali z določili Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju v povezavi z delom predstavnikov zaposlenih v organih družbe v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah. Člani sveta delavcev so predstavniki vseh zaposlenih. Da bodo svoje delo opravljali strokovno in odgovorno, se morajo za to ustrezno usposobiti. Zanimiva vprašanja in izkazan interes napotuje k mnenju, da bodo svoje delo korektno opravljali. Izkušnje in praktični napotki predavateljice jim bodo pri tem prav gotovo koristili.

Darja Vodušek

Obdobna analiza poškodb pri delu

Poškodbe pri delu v letu 2005

S ciljem zmanjšanja resnosti in pogostosti poškodb pri delu, smo se v Službi varstva pri delu odločili, da bomo v Aluminij posredovali podatke o številu poškodb pri delu za tekoče letno obdobje ter kratek opis poškodb, ki so se pripetile v zadnjem mesecu. S tem želimo doseči seznanjenost zaposlenih, ki ne izhajajo iz delovnega okolja, kjer se je poškodba pripetila, s potekom dela in vzroki, ki so privedli do poškodbe. Na osnovi zapisa se naj sprožijo aktivnosti, da bomo tudi v ostalih delovnih okoljih uspešno preprečevali podobne poškodbe, izredne in incidentne dogodke.

Poškodbe pri delu v decembru 2005

DE Elektrolize

Poškodba se je pripetila na vozilu za prevoz tekočega aluminija. Med zapiranjem vrat na vozilu si je poškodovanec stisnil sredinec leve roke med vrata in okvir.

DE Gnetne zlitine

Poškodba se je pripetila na liniji za litje drogov. Pri izvleku AlTiB žice iz dozirne cevi je poškodovanec z roko udaril po ohišju livnega žleba in utrpel udarec mezinca desne roke.

Iztok Trafela

Zadnje kolesarske aktivnosti v letu 2005

Kolesarji smo se še zadnjič v lanskem letu zbrali v soboto, 8 oktobra, ob 10 uri pred upravno zgradbo Taluma. Kljub času obiranja grozdja se nas je pet kolesarjev podalo na pot, ki ni bila preveč težavna, zato smo jo vsi prevozili. Tudi vreme je bilo primerno za kolesarjenje. Skupaj smo določili traso, ki je potekala iz Kidričevega proti Dražencem, Tržcu, Podlehniku in Žetalam, kjer smo zavili desno proti Majšperku ter nato proti Ptujski Gori in nazaj v Kidričevo. Ker nas je pot vodila po slikovitih poteh Haloz, smo lahko občudovali prelepe jesenske barve ter ljudi, ki so pridno obirali pridelek vinogradov.

Vidimo se zopet letos, če ne v tovarni, pa vsaj na kolesu. Več nas bo, lepše bo, pa tudi poti bodo krajše. Pridno nabirajte kondicijo, da bomo pripravljeni na nove izzive, kajti spomladanski čas kolesarjenja bo kmalu tu. Hkrati ne pozabite na vzdrževanje kolesa.

Slavko Krajnc

Kegljanje

V petek, 25.11.2005, se je odvijalo kegljaško posamično prvenstvo Taluma. Tekmovalo se je po skrajšanih kegljaških pravilih na 60 lučajev (30 na polno in 30 na čiščenje).

Kegljanja se je udeležilo preko dvajset sodelavcev in spet ni bilo deklet! Ker tudi tukaj veljajo določena pravila, sta sojenje dobro opravila gospa Nada iz Kegljškega kluba Drava Ptuj in naš sodelavec Miran Haladeja, za kar se jima iskreno zahvaljujemo.

Hvala tudi Upravi družbe za pomoč pri izvedbi tekmovanja.

Prvih deset uvrščenih:

1. Peteršič Borut	Silkem	255 podrtih kegljev
2. Kužner Janez	DE Vzdrževanje	236
3. Arnuš Drago	DE Izparilniki	231
4. Horvat Stane	DE Livarne	229
5. Haladeja Miran	DE Rondice	228
6. Predikaka Silvo	DE Rondice	227
7. Fajt Milan	Vodstvo	226
8. Petrič Milan	DE Elektrolize	219
9. Ritonja Miran	DE Rondice	218
10. Pešl Miran	DE Elektrolize	216

Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale.

Na koncu naj omenim, da je v drugi polovici meseca decembra lansko leto potekalo na kegljišču Drava na Ptujju odprto posamično in ekipno prvenstvo bivše občine Ptuj na 120 lučajev, katerega sta se udeležili dve naši ekipi.

Med šestnajstimi ekipami je naša prva ekipa dosegla odlično peto mesto, kar je glede na renomirane tekmece (sodelovalo je precej slovenskih drugoligašev) zelo dober rezultat.

Še bolj pohvalno je šesto posamično mesto našega kegljača Mirana Pešla, ki je to uvrstitev dosegel med 64 nastopajočimi, med katerimi so bila znana imena ptujškega kegljanja.

Za zgornje uspehe veljajo iskrene čestitke in želje, da bi v tej športni zvrsti naše ekipe in posamezniki dosegli še boljše rezultate in se tako približali kolegom, ki so včasih pobirali najvišja mesta v občinskem merilu.

Milan Fajt

Eno od mnenj o naši novoletni čestitki

Dear Vinko & Metka,

First, I want to wish you and your families a healthy, successful and happy New Year. By the way, it's a general opinion here that the postcard you have sent to me was probably the nicest received this year! Congratulations for your imagination and taste!

Carlos

Draga Vinko in Metka,

Najprej želim vama in vajinima družinama zdravo, uspešno in srečno novo leto. Mimogrede pri nas velja splošno mnenje, da je čestitka, ki ste mi jo poslali verjetno ena najlepših, ki smo jih letos prejeli! Čestitamo vam za vašo domišljijo in dober okus!

Carlos

		SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	NEMŠKI SLIKAR IN GRAFIK (JOHANN, 1631-1685)	SKRAJNEŽ, PRENAPETJEZ	INDOSANT	ŠPANSKO ŽENSKO IME	PLOD	AM. TENIŠKA IGRALKA (CHRIS)	FIZOLOVKA
		UMETNIŠKI VODJA GLEDALIŠKIH ALI FILMSKIH DEL							
		OTOK V OTOČJU RIU- KIU							
		SREDIŠČE, CENTER							
		POSTAVA, RAST					AVT. OZNAKA LIBANONA		
							SL. KOŠARKAR (BENO)		
TALUM	ŠPELA TREFALT								
	UDOBNO OBUVALO		V POETIKI PONAVLJANJE ISTE BESEDE	IT. FILMSKA IGRALKA (SOPHIA, 1934)	PREBIVALKA IRAKA	MESTO V JUŽNI SRBIJI	RADON	SENČNICA	
							KRAVJI GLAS	KONICA	
UTEMELJITELJA SLOVANSKEGA PISEMSTVA (9.STOL.)									VRTENJE ŽOGE PRI NOGOMETU
									DEL ŠKOTSKIH IN IRSKIH PRIMKOV (SIN)
MOLILNICA, ORATORIJ (LAT.)							DEL VOJVODINE		
							SL. ALPСКА SMUČARKA (DABIČ)		
IGRALEC POKRA							NAPRAVA ZA MERJENJE VIŠINE SONCA		
							NASTANEK SIVE DLAKE		
DROG Z ŽELEZNO KLJUKO		STVAR							
		UVODNI DEL ARIJE				ARISTO- FANOVA KOMEDIJA			ŠALA, POTEGAVŠČINA
GLAVNO MESTO ALBANIJE						SLOVENSKA TISKOVNA AGENCIJA			
						ZDRAVKO OCVIRK			
TALUM	POTRDILO O OBISKOVANJU VSEUČILIŠKIH PREDAVANJ	IVAN CANKAR		REKA V SLONO- KOŠČENI OBALI			HRVAŠKA FILMSKA IGRALKA (INGE)	4. IN 3. ČRKA ABECEDE	
		ZADNJI DEL TANKEGA ČREVEVA		RAZLIČNA SOGLASNIKA					
SL. IGRALKA (ALENKA)									
NEGATIVNA ŠOLSKA OCENA						SL. ROKOMETAŠ (GREGOR)			
						ŠP. BALERINA (CAROLINA)			
MESTO V ITALI, VZHODNO OD PADOVE					REKA V GANI		VINKO SMREKAR		
				BIVŠI SL. HOKEJIST (RUDI)	GRUZIJSKI SKLADATELJ (TAKTAKIŠVILI, 1924)		JEZERO NA FILIPINSKEM OTOKU LUZONU		SVETLIKAJOČA SE TKANINA ZA DELOVNE HALJE IN PODLOGE
BARVA KOŽE, POLT				PRIPADNICA HOTENTOTOV					
				DELOVNA ENOTA					
UREDBA (STAR.)							NEMŠKI NACISTIČNI VODITELJ (HITLER)		
							AVT. OZNAKA BEOGRADA		
IZDELOVALEC OKENSKIH NAVJONIC							POSTOPEK IZDELAVE PHANE TEKSTURIRANE PREJE		
RUSKA TENIŠKA IGRALKA (KURNIKOVA)			MEDNARODNA ORGANIZACIJA ZA BEGUNCE				SKULPTURA, IZKLESANA IZ KAMNA		

OBVEZNA UPORABA
ČELADE

OBVEZNA UPORABA
OČAL

OBVEZNA UPORABA
ZAŠČITNEGA PASU

OBVEZNA UPORABA
ROKAVIC

OBVEZNA UPORABA
ZAŠČITNIH ČEVLJEV

OBVEZNA UPORABA
ZAŠČITNE OBLEKE

Ali jih poznamo?
Ali jih upoštevamo?